

**Vysoká škola Evropských a regionálních studií, o. p. s.,
České Budějovice**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY

Autor práce: František Šandera
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Autorská doložka

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
autor

Poděkování

Rád bych poděkoval panu JUDr. Romanovi Svatošovi, Ph.D. za jeho odborné vedení bakalářské práce.

Autor práce děkuje oponentovi za objektivní a příznivé posouzení textu.

ABSTRAKT

ŠANDERA, F. *Organizovaná kriminalita a její příčiny : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 55 s.
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: organizovaná kriminalita, zločin, trestní zákoník, korupce, kauza, prevence, veřejná správa, policie

Bakalářská práce pojmově analyzuje problematiku organizovaného zločinu v celosvětovém a národním kontextu. Práce mapuje nejdůležitější instituty dané problematiky a analyzuje je do praktického hlediska. Nedílnou součástí práce jsou i otázky příčin vzniku organizované kriminality a možné faktory jejímu předcházení.

ABSTRACT

ŠANDERA, F. *Organized crime and its causes : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 55 s. Supervisor: JUDr. Roman Svatoš Ph.D.

Key words: organized crime, crime, penal code, corruption, cause, prevention, public administration, police

Bachelor thesis analyzes the issue of definition of organized crime in global and national context. The work describes the most important institutions of the issues and analyze them in practical terms. An integral part of the work are the questions the causes of organized crime and its prevention of possible factors.

Motto...

Alphonse Capone

Každá historická doba a lidská činnost v ní má svoje hrdiny. Také mafie a podsvětí má svoje hrdiny. Ochota pomáhat druhým je zde vystřídána vychytralostí a hrou na vlastní trikot. V příbězích hrdina bojuje proti svým nepřítelům. V mafii nejvíce bolestivé rány přicházejí z rukou nejlepších přátel. Například Al Capone jest považován za legendu s přívlastkem mafiánského bosse první poloviny 20. století.

Autor

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	10
2 HISTORICKÝ EXKURS A VÝVOJ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU NA ÚZEMÍ DNEŠNÍHO STÁTU.....	11
3 PRÁVNÍ RÁMEC A VÝZNAMNÉ EVROPSKÉ A MEZINÁRODNÍ PŘEDPISY A REZOLUCE.....	15
3.1 TRESTNÍ PŘEDPISY NA ČESKÉ SCÉNĚ.....	15
3.1.1 Trestní zákoník.....	15
3.1.2 Trestní řád.....	16
3.2 MEZINÁRODNÍ DOKUMENTY.....	18
3.3 DOKUMENTY EVROPSKÉ UNIE.....	19
4 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA JAKO SOUSTAVNÁ A PLÁNOVITÁ TRESTNÁ ČINNOST A JEJÍ ASPEKTY.....	21
4.1 CHARAKTERISTIKA ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY.....	21
4.2 TYPOLOGICKÉ ZNAKY.....	23
4.3 SPOLEČENSKÁ NEBEZPEČNOST ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY A DŮSLEDKY TOHOTO JEDNÁNÍ.....	25
4.4 PŘÍČINY VZNIKU ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY.....	29
5 ANALÝZA VYBRANÝCH SKUTKOVÝCH PODSTAT DELIKTŮ PODLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	32
5.1 ÚČAST NA ORGANIZOVANÉ ZLOČINECKÉ SKUPINĚ.....	32
5.2 LEGALIZACE VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI.....	33
5.3 LICHVA.....	35
6 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA A JEJÍ VÝSKYT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	36
6.1 DOMÁCÍ A ZAHRANIČNÍ ZLOČINECKÉ GANGY.....	36
6.1.1 Obecně k problematice.....	36
6.1.2 Vietnamské zločinecké gangy a kriminalita.....	37
6.1.3 Čínské zločinecké gangy a kriminalita.....	39

6.1.4	Ostatní komunity.....	40
6.2	NĚKTERÉ ČINNOSTI ORGANIZOVANÝCH SKUPIN.....	40
6.3	BOJ S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM.....	42
7	PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V BOJI S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	45
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	49
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52

ÚVOD

Organizovaný zločin představuje v současném (globálním) světě jedno z největších bezpečnostních rizik. Po době sametové revoluce působí v rozvinuté podobě i na území České republiky. Jako téměř všude na světě má mezinárodní charakter, ale zároveň zde od samého počátku ve značné míře dochází k propojení mezinárodních zločineckých skupin s domácími. Vstup do demokratického světa byl pro naši zemi zároveň i krokem do světa mezinárodního zločinu, který dnes operuje v globálních dimenzích. Místní podsvětí v České republice se střetává s kriminálními seskupeními z území bývalého Sovětského svazu, Balkánu, Itálie a západní Evropy, Asie, Latinské Ameriky, Středního východu, Subsaharské Afriky, a společně s nimi vytváří nový, daleko rozvinutější „průmysl zločinu.“ Organizovaný zločin má tendenci „kupovat si“ spřízněné a špičkové politiky, státní úředníky, policisty, a tak si zajišťovat nedotknutelnost, vytvářet paralelní kriminální ekonomiky, expandovat do zahraničí. Česká bezpečnostní politika mnohdy není schopná na tuto změněnou situaci účinně reagovat.

Organizovaná kriminalita ohrožuje společnost také tím, že se snaží získat spolupracovníky z řad odborníků (profesionálů). Snaží se získat i policejní specialisty a také ty, kteří mohou ovlivňovat mínění veřejnosti. Vzhledem k tomu, že organizovaný zločin si chce pravidelně zajišťovat obrovské zisky z poskytování nelegálního zboží a služeb, podílí se na vzniku, šíření a růstu řady patologických jevů ve společnosti.

Ohrožení organizovaným zločinem se netýká jen území České republiky, nýbrž v (globálním) světě ohrožuje veškeré lidstvo, děje se prostřednictvím nadnárodního organizovaného zločinu, které tak „pracuje“ na supranacionálním principu. Například Česká republika se v tomto důsledku jeví jako tranzitní země pro nadnárodní zločinecké skupiny.

Je nutné připomenout, že v posledních letech potřeby mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu vyvolaly novou vlnu přijímání smluv a rezolucí, které se snaží o obecnější přístup k těmto jevům. Snahou je, co nejvíce zprůhlednit legislativu a usnadnit spolupráci států při prevenci a trestání těchto závažných činů. Zároveň tyto úmluvy nové generace usilují nejen o odstranění kriminálních projevů teroristických a zločineckých organizací, ale také o jejich rozbití, nebo alespoň zbavení výnosů z trestné činnosti nebo finančních či jiných materiálních prostředků pro jejich další (potenciální) aktivity.

1. CÍL A METODIKA PRÁCE

Tato práce si klade za cíl analyzovat organizovanou kriminalitu z pohledu jejích příčin, možností zabránění jejímu vzniku, nástrojů určených k jejímu potírání a prostředků k jejímu trestání. Podotýkám, že celková šíře dané problematiky způsobuje, že ji není možno v této rozsahem omezené práci pokrýt komplexně, ale pouze ve vybraných aspektech.

Práce je členěna do šesti kapitol. První kapitola nastiňuje krátký celosvětový a zejména domácí historický rámec vývoje organizované kriminality, jak již bylo řečeno, kořeny první etapy vývoje sahají do porevolučního období. Právní rámec a významné evropské a mezinárodní předpisy jsou předmětem následující kapitoly. Jsou zmíněny klíčové instituty obsažené v trestním zákoníku a trestním řádu z pohledu *de lege lata*.

Kapitolu třetí se věnuje definici organizované kriminality a jejím typologickým znakům. Kromě pojmového rámce je důležité připomenout aspekty, ve kterých tkví ona společenská nebezpečnost organizovaného zločinu a důsledky realizace kriminality. Pro kompletnost uvádím i některé kriminogenní faktory, které jsou příčinou vzniku tohoto deliktního jednání. Nový trestní zákoník počítá s mnoha trestnými činy, které páchá organizovaný spolek, pro představu jsem vybral tři z nich a ty ve stručnosti popisují (účast na organizované zločinecké skupině, legalizace výnosů z trestné činnosti – praní špinavých peněz, lichva a lichvářství). Tento analyzující rámec skutkových podstat je náplní čtvrté kapitoly.

Poslední dvě pojednání analyzují výskyt organizované kriminality a zločineckých gangů v České republice. Nezbytnou otázkou jsou i možnosti prevence. K zamyšlení je ovšem skutečnost, jak je možné, že i přesto, že toho víme o klasických zločineckých organizacích a spolčeních tolik, neexistuje obranný mechanismus a společenská vůle a potažmo i účinné státně mocenské prostředky aplikovatelné k potlačení organizované kriminality.

Při snaze o dodržení logické systematiky práce převažuje volně popisná přístupová metoda doplněná o analytické a statistické pasáže, vlastní komentáře a postřehy. Z literatury bych na prvním místě poukázal na metodické příručky Martina Cejpa (Institut pro kriminologii a sociální prevenci) a Miroslava Němce.

2. HISTORICKÝ EXKURS A VÝVOJ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU NA ÚZEMÍ DNEŠNÍHO STÁTU

Samotné historické kořeny organizované kriminality sahají dosti hluboko do minulosti. Američtí historici se při zkoumání historických kořenů organizované zločinu vracejí až k 17. a 18. století do Severní Ameriky, kdy vzniklo a vzkvétalo pirátství. Za kolébku moderního organizovaného zločinu je ale považována bezesporu Itálie. „Tradici italského zločinu představují sicilská Mafía, neapolská Camorra a kalábrijská N' dranghetta, jejichž vznik je kladen do 2. pol. 19. století. Byl vyvolán jednak těžkými sociálními podmínkami italského jihu, absencí akceptované silné veřejné moci a tradicí odboje proti cizí nadvládě v Itálii, ale také různými specifickými okolnostmi (například Camorra původně vznikla jako spolek vězňů pro ochranu před brutalitou dozorců, jehož působnost byla propuštěnými vězni přenesena posléze do ulic).“¹ Domnívám se ale, že úplné počátky náznaků organizované činnosti míří do středověkého Egypta, kdy byly kupříkladu vykrádány hrobky a další stavby egyptské kultury.

V českých zemích má organizovaný zločin své kořeny v porevolučním vývoji v 90. letech 20. století. Organizovaná kriminalita se před rokem 1989 na území bývalého Československa ve významnějším rozsahu a rozvinutější podobě nevyskytovala. Sice již v období první republiky byla zaznamenána činnost kriminálních struktur s mezinárodním dosahem, a to zejména v souvislosti s pašováním drog a zboží, ale hojnost a vývoj tohoto deliktu nebyl nijak významný. Taktéž v socialistickém Československu nebyla výše specifikovaná kriminální činnost žádnou výjimkou. Určité prvky organizovanosti a soustavnosti byly zaznamenány i v rámci nelegální směny valut, na mezinárodní scéně pak probíhaly krádeže uměleckých předmětů. Většina forem trestné činnosti, které jsou typické pro organizované zločinecké skupiny, se nerozvinula jednak proto, že složky činné v trestním řízení byly velice vágní, zejména pak z toho důvodu, že v důsledku nízké koupěschopnosti obyvatelstva nebyla po nákladném nelegálním zboží a službách přílišná poptávka.

Dovolím si konstatovat, že se těžko ztotožňuji s názory vyslovenými v některých kriminologických studiích, a to že organizovaný zločin před rokem 1989 vůbec neexistoval. Přeci jen v daných podmínkách byly rozšířeny typické aktivity organizované kriminality, jako například obchod s drogami, zbraněmi, nájemné vraždy

¹ NĚMEC, M. Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995., s. 17 a 18

apod. Hlavními činnostmi však zůstávaly nezákonné směny valut, export uměleckých děl, import a distribuce nedostatkového zboží (především elektroniky).

Po změně politického uspořádání směrem k otevřené demokratické společnosti, a po všech souvisejících změnách v ekonomice, státní správě, postupně i v justici, sociální struktuře a kultuře, se situace zásadně změnila. Nastal volný pohyb zboží, investic a kapitálu, změnily se podmínky pro cestování. Došlo k reformě bankovních a finančních institucí, ekonomická transformace byla spojena s rozsáhlými majetkovými přesuny. Pro přiblížení se české společnosti Evropě a světu a pro začlenění České republiky do demokratické Evropy bylo otevření hranic i ekonomiky naprosto nezbytným krokem.² Z uvedeného tedy vyplývají docela příznačné podmínky pro páchání nelegální činnosti prostřednictvím různých zločinných organizací a společení. Vzkvétající ekonomikou se zvýšil pohyb nelegálního zboží, kapitálu, služeb, a bohužel i osob. Území československého státu skýtalo výhodnou geografickou polohu – ve všech pohybech a transakcích, které proudily z východu na západ, se území státu tak stalo významnou tranzitní zemí. Postupně se území našeho státu stávalo i zemí cílovou s cílem usazení se nelegálních mezinárodních zločineckých skupin. Dalším charakteristickým rysem byla podstatná změna hodnotového systému. Zcela zásadní význam začal být připisován materiálnímu zisku bez ohledu na způsob jeho dosažení.

Všechny tyto výše popsané faktory doprovázející přechod k tržní ekonomice přispěly k nárůstu kriminality obecně, včetně organizovaného zločinu. V České republice nebylo, jako například v zemích bývalého Sovětského svazu, hlavní hybnou silou organizovaných kriminálních aktivit na počátku 90. let domácí podsvětí. Nové formy těchto aktivit k nám přišly ze zahraničí, a to hlavně z Balkánu, států bývalé SSSR, Itálie a Číny.³

Vedle zahraničního fenoménu organizovaného zločinu se začala objevovat i domácí forma, které však nebylo věnováno z počátku příliš mnoho pozornosti, což do jisté míry souviselo i s neujasněným obsahovým pojmem a definicí této problematiky. Některé případy tak nebyly ani jako organizovaný zločin posuzovány, i když nesly stěžejní rysy tohoto typu trestné činnosti (např. kauza obchodování s lehkými topnými

² CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 13

³ CEJP, M. a kol. Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009., s. 61

oleji byla prezentována jako hospodářská kriminalita).⁴ Do organizovaného zločinu se po roce 1990 zapojili i „lidé s oslabenou morální výbavou, s poměrně silnou konzumní orientací a vysokými aspiracemi doprovázenými netrpělivostí a snahou o rychlou mobilitu.“⁵

Na přelomu období, kdy se Československo rozdělilo na dva samostatné státy, se začala veřejnost, a především příslušné složky státního aparátu, ale také politické spektrum, zaměřovat na problematiku organizovaného zločinu, a to prostřednictvím kriminologických výzkumů a pomocí mezinárodních společenství. Výsledkem bylo přijetí první vládní koncepce boje s organizovaným zločinem v roce 1996 a její aktualizace v následujících čtyřech letech. Klíčový počín ke zvýšení boje proti organizovanému zločinu však vidím v podstatných legislativních změnách, ke kterým došlo v první polovině 90. let – byly zpřísněny sankce za trestné činy⁶ spáchané v organizované skupině, trestní zákon byl doplněn o nové instituty (účast na zločinném spolčení, účinná lítost, beztrestnost skrytého agenta), trestní řád byl doplněn o institut anonymního svědka a o některé alternativy, které měly usnadňovat trestní stíhání organizovaného zločinu (dočasné odložení zahájení trestního stíhání, předběžné zajištění majetku) a v neposlední řadě byl zaveden institut odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Domnívám se, že vývoj organizovaného zločinu měl s sebou přivést i institucionální výdobytky v systému státních orgánů. To se také stalo. V letech 1994 a 1995 vznikl Útvar pro odhalování organizovaného zločinu a Služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti. Byl ustanoven i Finančně analytický útvar Ministerstva financí, který se zabýval neobvyklými finančními operacemi, které zakládaly podezření na praní špinavých peněz. „Součástí služby se také stal Úřad finanční kriminality a ochrany státu, který byl v roce 2003 sloučen se Službou pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti do nově

⁴ CEJP, M. a kol. Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009., s. 61

⁵ CEJP, M. Druhy a formy činností organizovaného zločinu . dílčí studie výzkumu struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996., s. 74

⁶ Trestní zákon (zákon č. 140/1961 Sb.) neznal až do roku 1995 institut „organizované kriminality“ nebo „organizovaného zločinu“, ale přesto umožňoval kvalifikovat organizovanost trestné činnosti jednak podle tradičních ustanovení (ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) o organizátorství, ustanovení § 7 odst. 1 o spolčení jako formě přípravy trestného činu a ustanovení § 252 o podílnictví) a jednak podle některých kvalifikovaných skutkových podstat s vyšší trestní sazbou, spáchal-li někdo takový čin jako „člen organizované skupiny.“

vytvořeného Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality. V rámci státního zastupitelství byly po roce 2000 na úrovni Nejvyššího státního zastupitelství a Vrchních státních zastupitelství vytvořeny specializované odbory pro závažnou hospodářskou kriminalitu.⁷

Domnívám se, že citelně zasaženou oblastí organizované kriminality a organizovaného spolčování se stává ekonomika, a to především díky zavádění nelegálních praktik do ekonomického systému, což má za následek celkovou destabilizaci systému a znehodnocení veškerých snah legálního podnikání. Dopad se může projevit i v potenciálních záměrech zahraničních investorů, pro něž daný stát nepředstavuje dostatek jistoty. Negativně ovlivňuje celý systém i legalizace výnosů pocházející z trestné činnosti nebo nepřiměřeně vysoké výdaje státu na boj proti organizovanému zločinu, které zase v konečném důsledku oslabují rozvoj státu v jiných oblastech, protože na ně již finanční prostředky nezbývají.

Souhrnně můžeme tedy říci, že hlavní snahou organizovaného zločinu se stává zpochybnění základních hodnot s vytvořením nového, opačného hodnotového systému. Veškeré jeho aktivity dostávají nejvíce prostoru právě v těch oblastech, kde stát selhává. Sám ale celou situaci ještě více destabilizuje. Organizovaný zločin může být v mnoha případech tím, kdo např. nabízí pracovní příležitosti a zlepšení stávající životní situace, či obecně nahrazuje ústřední autoritu, a to jako vládce, zákonodárce i soudce. Nástroji prosazování jeho autority se stávají korupce a zastrašování, které neváhá použít pro dosažení svých cílů kdekoli a kdykoli.

Ohrožen je tím ve své podstatě i sám jednotlivec – jednoduše řečeno, čím více násilí ve společnosti, tím méně bezpečnosti pro jednotlivce, ať již ve smyslu bezpečnosti každého člověka či konkrétní oběti vydírání nebo případů zastrašování svědků. Větší míra rizika ale jednoznačně dopadá na osoby zastávající funkce ve veřejném životě, které hodlají organizovaný zločin využít ve svůj prospěch.⁸

⁷ CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 14 a 15

⁸ SCHEINOST, M. Organizovaný zločin v dokumentech neapolské konference a v italském právu. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996., s. 53

3. PRÁVNÍ RÁMEC A VÝZNAMNÉ EVROPSKÉ A MEZINÁRODNÍ PŘEDPISY A REZOLUCE

3.1 TRESTNÍ PŘEDPISY NA ČESKÉ SCÉNĚ

Pomineme-li různé koncepce a rezoluce schválené a publikované ústavními orgány, které zmíním později, dotýká se právní rámec úpravy organizované kriminality dvou trestních předpisů, a to **zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku**, ve znění pozdějších předpisů a **zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu**, ve znění pozdějších předpisů. Nutno říci, že mnohá ustanovení dotčených předpisů vycházejí z právních úprav západních demokracií a z poznatků spolupráce s řadou mezinárodních organizací.

3.1.1 Trestní zákoník

Nový trestní kodex v ustanovení § 129 definuje pojem organizované zločinecké skupiny jako „společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.“ Ustanovení, které se nijak odlišně neliší od kodifikace předchozí trestní úpravy, tedy vychází z pěti základních pojmových znaků, kterými jsou: společenství více osob, vnitřní hierarchická struktura, dělba funkcí a činností, soustavnost a úmyslnost páchání trestné činnosti.

Důležitou skutkovou podstatnou je ustanovení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361). Ustanovení, které bylo zavedeno v souladu s čl. 5 Úmluvy OSN proti národnímu organizovanému zločinu, umožňuje postihovat založení zločinecké skupiny, účast na činnosti této skupiny nebo jakoukoliv její podporu, a to aniž by byl spáchán jakýkoliv trestný čin ve prospěch této skupiny. Oproti předchozímu kodexu byly zpřísněny tresty odnětí svobody (zvýšení horní hranice trestu z 10 na 12 let) a nově zákoník počítá s alternativou uložení trestu propadnutí majetku. V této souvislosti je nutné připomenout i ustanovení § 108, které hovoří o ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Soud musí zvýšit (obligatorně), není na jeho zvážení, horní hranici sazby trestu odnětí svobody stanovené v trestním zákoně o jednu třetinu, přičemž soud v souvislosti s tím ukládá pachateli trest odnětí svobody v horní polovině takto zvýšené trestní sazby.

Pokud učiní pachatel, který se dopustil trestného činu podle ustanovení § 361, oznámení o organizované zločinecké skupině, a to státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, v době, kdy nebezpečí vzniklé zájmu chráněnému trestním zákoníkem mohlo být ještě odstraněno, nebude jakkoli potrestán. V praxi se jedná o tzv. účinnou lítost (§ 362).

Následující ustanovení (§ 363) hovoří o beztrestnosti agenta. „Za splnění předpokladů stanovených trestním řádem lze použít agenta jako operativně pátrací prostředek. Použití agenta je důležitým právním institutem pro boj s organizovaným zločinem. Agent, který se účastní činnosti zločinného spolčení nebo toto podporuje, není trestán za vyjmenované trestné činy, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení. Beztrestnost je však vyloučena v případě, že agent zločinné spolčení založil nebo zosnoval.“⁹ Agentem je policista, který v roli agenta plní úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem. Vystupuje zpravidla tak, aby zastřel skutečný účel své činnosti.

Dále již trestní zákoník počítá s jednotlivými druhy trestných činů, které jsou páchany mj. v organizované skupině. Jsou jimi například zabránění legalizace výnosů z trestné činnosti, lichva, úvěrový podvod, neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, krádež apod. Obecně soudím, že mnoho trestných činů, které se dají realizovat jednotlivou osobou nebo v menší skupině, nabízí rovněž také i alternativu organizované skupiny.

3.1.2 Trestní řád

I procesní trestní předpis nabízí několikero institutů, které souvisejí s organizovanou kriminální činností. V prvním případě jsou to procesní instituty, které slouží k zajištění výnosů z trestné činnosti. „Všechny tyto instituty bychom mohli souhrnně označit jako opatření procesní povahy v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti s tím, že jako výnos nejsou chápány pouze finanční prostředky. Tyto majetkové hodnoty mohou být zajištěny (ve smyslu omezení dispozice s danou hodnotou) za předpokladu, že zjištěné okolnosti nasvědčují, že jsou určeny ke spáchání trestného činu

⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. Použití agenta jako operativně pátracího prostředku. EPRAVO.cz – Sbírká zákonů, judikatura, právo. 10. 1. 2002. Cit. 27. 3. 2011. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pouziti-agenta-jako-operativne-patriciho-prostredku-15604.html>

nebo k jeho spáchání byly použity nebo se již přímo jedná o výnos z trestné činnosti.“¹⁰ V praxi se jedná např. o zajištění peněžních prostředků na účtu banky (jejich tzv. zmrazení), zajištění zaknihovaných cenných papírů, zajištění nemovitosti, zajištění jiné majetkové hodnoty apod.

Ustanovení § 86 až § 87c trestního řádu připouští zadržení a otevírání zásilek, jejich záměnu a sledování. Je nutno upozornit, že se jedná o výrazný zásah do ústavně zaručeného práva na ochranu listovního tajemství a jiných písemností a záznamů. To ovšem nic nemění na tom, že tato okolnost má napomoci k objasnění páchaní trestných činů organizovaných skupin. Ustanovení § 88 trestního řádu umožňuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Nutno říci, že v praxi je to často hojně používaná metoda, na druhé straně ale velice kontroverzní, o níž se vedou stálé diskuze. Zákon č. 177/2008 Sb., který novelizoval trestní řád, upřesnil používání¹¹ odposlechů a záznamů v důsledku toho, aby byly respektovány zejména zásady přiměřenosti a zdrženlivosti při jeho aplikaci.

Orgán činný v trestním řízení může využít i tzv. operativně pátracích prostředků (§ 158 až § 158e). Jedná se o činnost speciálních orgánů, která má utajovaný charakter. Z hlediska aspektu organizované trestné činnosti má jejich aplikace význam pro vyšetřování a objasňování tohoto typu trestné činnosti. Patří sem předstíraný převod, sledování osob a věcí a, již nám známé, použití agenta.

Posledním procesním aspektem, který zmíním, je ochrana svědků. Nelze mít pochybnosti o tom, že svědecká výpověď je v rámci objasňování organizovaného zločinu natolik důležitá, že je důležité tyto osoby chránit. Samotná ochrana se týká situací, kdy konkrétní zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že svědkovi nebo jeho blízké osobě v souvislosti s podáním svědectví hrozí újma na zdraví, na majetku nebo jiné závažné nebezpečí. V takových případech musí příslušné orgány zabránit zjištění skutečné totožnosti svědka. Hendrych¹² dodává, že „ochrana svědka je soubor takových opatření, jež provádí orgány činné v trestním řízení ve vztahu k této osobě, která má být nebo již byla vyslechnuta. Význam ochrany spočívá především v získání spolehlivých svědeckých výpovědí, které mohou významně přispět k objasnění tohoto typu trestné činnosti“. S tímto naprosto souhlasím. Na druhé straně je třeba konstatovat, že samotná

¹⁰ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2008., s. 268 a násl.

¹¹ Nařídít odposlech je oprávněn pouze předseda senátu nebo soudce v přípravném řízení na návrh státního zástupce v přesně vymezených případech a současně za předpokladu, že není možné dosáhnout sledovaného účelu jinak. Maximální délka je stanovena na dobu 4 měsíců.

¹² HENDRYCH, D. a kol. Právnický slovník. 3. podstatně rozš. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009., s. 507

ochrana musí být provedena takovými zárukami, které svědka bezpečně ochrání před reakcí organizované skupiny. V opačném případě totiž svědek dá raději přednost křivé výpovědi nebo „náhlému výpadku paměti“. Horší skutečností je, když je svědek podplacen nebo zvýhodněn jiným způsobem.

3.2 MEZINÁRODNÍ DOKUMENTY

Organizovaný zločin představuje vážnou hrozbu pro demokracii a právní stát. K účinnému boji proti tomuto fenoménu je třeba užší mezinárodní spolupráce států. Nutno dodat, že mezinárodních předpisů, dokumentů a rezolucí, které nějakým způsobem souvisejí s organizovanou kriminalitou, je obsáhlé množství. Pro zajímavost tedy uvedu dvě nejdůležitější. V ostatních případech odkazuji na dílo¹³ Bílkové, Novákové a Šturmy.

Prvním výdobytkem je **Neapolská politická deklarace a Celosvětový akční plán** z roku 1994. Prakticky nejvýznamnějšími částmi této rezoluce jsou § 9 a § 10, ve kterých iniciované státy specifikovaly prostředky, jimiž chtějí posílit schopnost států, OSN a dalších organizací jak účinněji spolupracovat proti organizovanému zločinu. Jde o „sblížení zákonných textů týkajících se organizovaného zločinu, posílení mezinárodní spolupráce v operativních otázkách na úrovni vyšetřování a soudního řízení, vypracování mezinárodních dohod o organizovaném zločinu, opatření a strategie k prevenci a potírání praní špinavých peněz a užívání výnosů zločinu.“¹⁴

Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000, jejímž iniciátorem a tvůrcem je Organizace spojených národů, ve svém čl. 1 stanovuje účel konvence, a to podporu spolupráce s cílem účinnější prevence a boje proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Konvence OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu a všechny tři její dodatkové protokoly (Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména s ženami a dětmi, Protokol proti pašování migrantů po souši, na moři a ve vzduchu, Protokol proti nezákonné výrobě a obchodování se zbraněmi) představují nástroje mezinárodního práva, jejichž prostřednictvím jsou smluvní státy vázány přijmout takovou právní úpravu, která odpovídá jejich smluvním závazkům plynoucím z této konvence. Rezoluce obsahuje i

¹³ BÍLKOVÁ, V., NOVÁKOVÁ, J., ŠTURMA, P. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003.

¹⁴ Tamtéž, s. 83

závazky, které státy implementovaly do svých vnitrostátních trestních předpisů (kriminalizace zločinného spolčení, účast na zločinném spolčení, konkrétní trestné činy). Konvence dále upravuje problematiku na úseku prevence, vyšetřování a trestního stíhání účasti na skupině organizovaného zločinu (čl. 5), legalizace výnosů z trestné činnosti (čl. 6), korupčního jednání (čl. 8), maření výkonu spravedlnosti (čl. 23) a dále se zabývá problematikou závažných trestných činů mezinárodní povahy. V neposlední řadě Úmluva vyzývá státy, aby přijaly daná opatření ke zřízení vnitrostátního kontrolního a regulačního režimu pro finanční instituce, monitoring pro praní špinavých peněz na mezinárodní úrovni, zavedení účinné ochrany svědků, spolupracujících osob, zjednodušení extradice pachatelů, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti a stanovení odpovědnosti právnických osob atd.

Počátky prací na návrhu **Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu** souvisí s iniciativou ministrů spravedlnosti členských států Rady Evropy. Tito ústavní činitelé na svém setkání v roce 1986 diskutovali o trestněprávních aspektech boje proti nedovolenému obchodu s drogami. Rezoluce byla přijata v roce 1990 a prohlubuje mezinárodní spolupráci v boji s výše uvedenými instituty. „Neomezuje se jen na výnosy nedovoleného obchodu s drogami, ale pokrývá jakýkoliv ekonomický prospěch z trestných činů. K cílům Úmluvy patří usnadnění mezinárodní spolupráce týkající se pomoci při vyšetřování, vyhledávání a zadržování výnosů ze všech druhů trestné činnosti.“¹⁵

3.3 DOKUMENTY EVROPSKÉ UNIE

Společný postup přijatý v roce 1998 Radou Evropské unie obsahuje postup proti organizovanému zločinu v členských státech Evropské unie. Důvodem pro společný postup členských států v boji proti organizovanému zločinu je „vážnost a vývoj určitých forem organizovaného zločinu vyžadující upevnění spolupráce mezi členskými státy Evropské unie, především s ohledem na následující zločiny: nekalé obchodování s drogami, nekalé obchodování s lidmi, terorismus, nekalé obchodování s uměleckými díly, praní peněz, vážné hospodářské zločiny, vydírání a ostatní násilné činy proti životu, fyzické integritě nebo svobodě osoby, nebo vytváření kolektivního nebezpečí pro osoby.“¹⁶

¹⁵ BÍLKOVÁ, V., NOVÁKOVÁ, J., ŠTURMA, P. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003., s. 103

¹⁶ Preambule Společného postupu (Joint Action) z 21. prosince 1998.

Společný postup při charakterizování pojmu organizovaného zločinu a jeho následného odlišení od klasických forem skupinové trestné činnosti vychází z jedenáctibodového systému identifikačních znaků, z nichž základní počet tří znaků je vždy obligatorní a musí být naplněn. Dále musí obsahovat ještě minimálně další tři znaky, které lze variabilně kombinovat ze zbývajících znaků. Mezi tři obligatorní znaky, které musí být naplněny vždy, patří spolupráce více než dvou osob, podezření ze spáchání závažné trestné činnosti a činnost zaměřená na tvorbu zisku. Mezi kombinovatelné znaky pak rezoluce zařazuje: dlouhodobost a soustavnost činnosti zločineckého organizace, plnění úkolů člena organizace v rámci organizační soustavy skupiny, vnitřní kázeň a kontrola organizace, užívání násilí a dalších prostředků k zastrahování, využití hospodářských a obchodních struktur ve svůj prospěch, legalizace výnosů z trestné činnosti a v neposlední řadě ovlivňování politického a ekonomického prostředí, jakož i médií a justičních orgánů.

Boj proti legalizaci výnosů z obchodu s drogami a dalších forem závažné a organizované zločinnosti je založen na trestněprávních opatřeních. Na tento preventivní aspekt navázala iniciativa Evropských společenství, která vedla k přijetí **Směrnice Rady ES č. 91/308/ES, o prevenci využívání finančního systému za účelem praní peněz** z roku 1991. Hlavní přínos direktivy spočívá v řadě konkrétních závazků preventivní povahy. V první řadě požaduje, aby úvěrové a finanční instituce identifikovaly své zákazníky při otevírání bezhotovostních účtů nebo při poskytování bezpečnostních schránek. Druhou povinností institucí je výzkum transakcí, u nichž je podezřelé, že souvisejí s praním špinavých peněz. Třetí základní povinnost spočívá ve spolupráci těchto institucí s orgány, které jsou odpovědné za potírání legalizace výnosů z trestné činnosti. Úvěrové a finanční orgány jsou povinny informovat orgány činné v trestním řízení o každé skutečnosti, která jeví známku praní špinavých peněz.

V roce 1995 byla přijata **Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu** (Europolu). Náplní „evropské policie“ je zajištění výměny informací mezi trestními orgány členských států. Priority Europolu jsou však relativně stabilní a týkají se skupin mezinárodního zločinu a terorismu, konkrétně se jedná o oblast boje proti obchodování s drogami, proti sítím pachatelů zprostředkovávajících nedovolené přistěhovalectví a obchod s lidmi, nezákonnému obchodování s vozidly, počítačové trestné činnosti, praní špinavých peněz a padělání peněz. Hlavní cílem Europolu je pomáhat při vytváření bezpečnější Evropy ku prospěchu všech občanů Evropské unie.

4. ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA JAKO SOUSTAVNÁ A PLÁNOVITÁ TRESTNÁ ČINNOST A JEJÍ ASPEKTY

Na samotný úvod kapitoly o organizované kriminalitě bych vysvětlil terminologickou nečistotu pojmů organizované kriminality a organizovaného zločinu. Někteří autoři tyto pojmy používají vedle sebe a pokládají je za identické. Především v americké literatuře má však termín „organized crime“ užší význam, jelikož zahrnuje pouze vysoce strukturované formy zločinu páchané skupinami mafiánského typu. Uvedená myšlenka tedy pokládá za účelné hovořit o organizované kriminalitě v poněkud širším slova smyslu. Přikláním se ovšem k názoru většiny a domnívám se, že pojem „organizovaná kriminalita“ je plnohodnotnou ekvivalencí pojmu „organizovaného zločinu.“ Proto obě sousloví používám i v této práci.

4.1 CHARAKTERISTIKA ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Přeci jen definovat pojem organizované kriminality je nesnadné, jelikož jde o jev velmi heterogenní a zahrnující mnoho druhů trestných činů. Aspekt organizovanosti a soustavnosti, který je pro tuto činnost charakteristický a který se tak odlišuje od běžné kriminality, je vždy přítomen silně. Kolektiv kriminologické učebnice¹⁷ definuje organizovanou kriminalitu jako „soustavnou a plánovitou trestnou činnost páchanou hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti. Jejím primárním cílem je dosažení vysokého zisku.“ Z definice jsou patrné pojmové rysy, které již byly zmíněny dříve (opakovanost trestné činnosti, organizační soustava skupiny, vztahy nadřízenosti a podřízenosti) ovšem s tím rozdílem, že uvedený autor neopomenul primární cíl této činnosti, kterou je vysoký zisk. Nemusí jít ovšem jen o zisk v majetkovém slova smyslu, svoje ovoce dokáže přinést i vznikání dalších vazeb zločinecké organizace, napojení členů organizace na představitele státního aparátu a v neposlední řadě paralyzace obyvatelstva.

Cejp¹⁸ používá pojem organizovaný zločin a definuje ho jako „opakující se (soustavné) páchání cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace

¹⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. 3. přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008., s. 395

¹⁸ CEJP, M. a kol. Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009., s. 81

(většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika.“ Definice českého kriminologického badatele se zaměřením na organizovaný zločin, se mi jeví jako sdílnější a podrobnější. Tato definice již vychází i z mezinárodních kriminologických vymezení.

Marešová¹⁹ upozorňuje na to, že je „nutné ve společnosti odlišovat skupiny organizovaného zločinu (zločinného spolčení) od skupinové trestné činnosti, tj. kriminality páchané organizovanými skupinami zločinců, případně od skupin náhodně organizovaných zločinci za účelem provedení jednoho či několika podobných trestných činů.“ S uvedenou myšlenkou naprosto souhlasím, protože při skupinové trestné činnosti scházejí některé znaky, které jsou charakteristické pro organizovanou skupinu (hierarchická struktura skupiny, dělba činnosti).

Leppä²⁰ soustřeďuje pozornost při vymezení organizovaného zločinu spíše na jeho primární cíl, a to vytváření zisku. „Vytváření zisku lze chápat jako hlavní cíl všech druhů kriminálních aktivit z této kategorie, dokonce i získání moci lze chápat jen jako prostředek k dosažení tohoto cíle, pomineme-li případy prosté nedbalosti (jako tomu bývá v některých případech počítačové kriminality – hackerů). Kromě toho vývoj společnosti umožnil též pohyb špinavých peněz a přepravu drog, zbraní, ilegálních migrantů a jaderného materiálu.“ Autor zde vyzdvihuje mnohdy opomenutelný cíl organizované kriminality, který zejména na začátku 21. století plně vzkvétá. Jedná se o počítačovou organizovanou kriminalitu. Pácháním této činnosti může docházet k poškozování cizích počítačových systémů a shromažďování (krádež) dat z nich. Na druhou stranu zde jistý zisk lze uchopit. Hovoříme o páchání počítačové kriminality typu krádež údajů o platebních kartách nebo převádění finančních prostředků z internetového bankovníctví. Domnívám se ale, že finanční prospěch z tohoto druhu organizované kriminality není příliš častý, jelikož zabezpečení je v dnešní době vskutku na nejvyšších úrovních, pokud tedy pachatelé „nepomůže“ sama oběť. Primárním cílem hackerů je tedy škodlivost.

Na závěr k vymezení pojmosloví bych se pokusil o vlastní definici. Organizovanou kriminalitu chápu jako dlouhodobou a plánovitou trestnou činnost, přičemž primární snahou této činnosti je dosažení zisku nebo jiné motivující moci

¹⁹ MAREŠOVÁ, A. Násilí uplatňované organizovanými skupinami a organizovaným zločinem. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004., s. 53

²⁰ Leppä, S. In INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Kriminalita a trestní justice. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007., s. 9

(například získání vlivu ve veřejném životě). Tato činnost já páchána hierarchicky systematizovanou skupinou osob, mezi nimiž se uplatňuje dělba činností a vnitřní oddanost a kázeň. Je to skupina, která přijímá zvláštní ochranná opatření proti odhalení a postihu trestné činnosti. Z hlediska etického bych organizovanou kriminalitu označil jako jednu z komplexních forem odchylného protiprávního a vysoce společensky nebezpečného chování.

4.2 TYPOLOGICKÉ ZNAKY

Znaky organizované kriminality jsou v různých literaturách a metodických materiálech uváděny různě. Domnívám se, každý autor při vymezení znaků přihlíží k teritoriu působení a stupni společenského a ekonomického rozvoje na tomto teritoriu. Tento faktor je rozhodující i pro klasifikaci jednotlivých fází zapojování zločinecké organizace do společnosti. Pokusím se tedy jednotlivé typologické znaky shrnout do univerzálního třídění. Mezi typologické aspekty tedy lze zařadit:

- a) vysoká míra profesionality – ze které vyplývá stabilita, koncepčnost, systematičnost, důkladná příprava akcí, konspirace, disciplína a dokonalé vybavení, „jedná se o pevnou strukturu organizací s rozdělením funkcí a činností, kde veškeré jednání je podřízeno hmotnému prospěchu organizace“²¹;
- b) kapitál (zdroj) – určitě se shodneme na tom, že trestná činnost je základním prostředkem k dosahování velkých zisků, domnívám se, že základem pro „dobrou práci“ organizované skupiny je enormní kapitál a zdroje, organizovaný zločin musí disponovat značnými finančními prostředky, které se používají k získávání dalšího kapitálu;
- c) spojení (kontakty) – spojení se netýká jen nepřetržité spolupráce mezi jednotlivými a dílčími organizačními celky, nýbrž i pronikání do veřejných a společenských struktur (politici, osoby ve státní správě, policii a ekonomice), a to zejména prostřednictvím korupce a vydírání;
- d) vnitřní a vnější ochranný pořádek a aparát – velmi důležitý prvek každé organizace, účelem je zajištění činnosti organizace, k zajištění vnitřní kázně je dán určitý organizační a kázeňský řád, šéf (boss) organizace má naprostou

²¹ NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2004., s. 113

moc a část svých pravomocí deleguje na střední vrstvy, ovšem s naprostou totalitou a úplným potlačením jakékoliv demokracie;

- e) používání násilí nebo jiných prostředků a metod k zastrašování členů skupiny, kteří nechtějí „být poslušní“ a k zastrašování osob v okolním světě.

Evropská unie používá zhruba od druhé poloviny 90. let minulého století „svoje znaky“ pro odlišení organizovaného zločinu od klasických forem kriminality. Mezi tyto znaky patří následující:

- a) „spolupráce více než dvou osob;
- b) podezření z páčání závažné trestné činnosti;
- c) činnost zaměřená na honbu za ziskem nebo získáním moci;
- d) v organizaci má každý své konkrétní a specifické úkoly;
- e) činnost je dlouhodobá;
- f) uvnitř organizace panuje určitá forma kázně a kontroly;
- g) páčání trestné činnosti na mezinárodní úrovni;
- h) používání násilí a jiných prostředků k zastrašování;
- i) využívání stávajících hospodářských a obchodních struktur ve svůj prospěch;
- j) napojení organizace na procesy praní peněz;
- k) ovlivňování politiky, médií, veřejné správy, soudních orgánů nebo ekonomiky“²².

Domnívám se, že existuje jeden znak, který je propojen s těmi ostatními, a to je použití násilí. „Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným chováním nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví druhé osoby. Jde o agresi jedné osoby proti druhé (nebo jejich většímu počtu), jejímž cílem je poškodit, ublížit, poranit nebo i zabít.“²³ Vědci zdůrazňují, že lidské agresivní chování se vždy děje v určitých souvislostech, v určitém kontextu. Jeho podoba je vždy ovlivněna širšími kulturními vlivy a individuálním učením. Organizovaná skupina aplikuje násilí prostřednictvím pohrůžek proti osobám a věcem. Násilí, které je často velmi bezohledné a brutální, je orientováno více směry, zejména pak proti:

- a) „konkurenčním zločineckým bandám (boj o teritoria);

²² NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2004., s. 115

²³ SPOUSTOVÁ, I., VOŇKOVÁ, J. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2. přeprac. vyd. Praha : proFem, 2008., s. 13

- b) osobám, které „stojí v cestě“, jako je bankovní personál, hlídači a strážci, pronásledující policisté, náhodní nepohodlní svědci;
- c) členům vlastní organizace za zradu nebo jiné porušení disciplíny;
- d) osobám, které odmítají poskytovat tzv. „výpalné“;
- e) osobám spolupracujícím s policií a soudem;
- f) veřejně činným osobám, jako jsou politici, představitelé policie a justice; novináři angažující se proti zločineckým organizacím²⁴.

Násilí slouží nejen k bezprostřednímu užítku toho, kdo jej páchá, nýbrž se primárně jeví jako prostředek k zastrašení a pomsty, k vyvolání atmosféry strachu a posílení autority zločinecké organizace.

4.3 SPOLEČENSKÁ NEBEZPEČNOST ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY A DŮSLEDKY TOHOTO JEDNÁNÍ

Lze se objektivně shodnout na tom, že organizované zločinecké skupiny škodí veřejnému i soukromému životu, do jisté míry mohou organizované gangy bezprostředně ohrožovat i bezpečnost občanů. I když existují jiné státy s vyšší mírou organizovaného zločinu, než-li je Česká republika, hrozba se netýká pouze těchto států, ale celého globalizovaného světa. V celosvětovém společenském systému existují prvky, které umožňují vznik a působení nadnárodního organizovaného zločinu, jenž představuje nebezpečí i pro občany České republiky a pro české teritorium jako celek.

Aby mohly organizované zločinecké skupiny efektivně fungovat a dosahovat maximálních zisků s minimem rizika, musí využívat existující společenský systém ke svému prospěchu. Organizovaný zločin se snaží ovlivnit ty exponované osobnosti, které mu mohou jakýmkoliv způsobem prospět. Politický systém je poškozován tím, že svět zločinu usiluje o zneužití politiků k vědomé či nevědomé podpoře vlastních nelegálních aktivit. Pokouší se o ovlivnění strategického rozhodování ve svůj prospěch, potřebuje získávat důležité informace.²⁵ I ekonomický systém, respektive jeho představitelé, je poškozován. Organizovaný zločin (spolu)vytváří trh s nelegálními službami a zbožím. Gangy pronikají do finančních kruhů pod zástěrkou legálního podnikání, uplatňují v legální ekonomice finanční prostředky nabyté nelegální činností, způsobují zvyšování

²⁴ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. 3. přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008., s. 397

²⁵ CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 46 a 47

rozsahu „šedé ekonomiky“ a způsobují značné ztráty v příjmové části státního rozpočtu (nezaplacené daně a odvody). Domnívám se, že tím, že se nelegálně nabyté peníze dostanou do legálního finančního oběhu, získávají ti, kdož je úspěšně „vyprali“, konkurenční výhodu v hospodářské soutěži s legálně působícími podnikatelskými subjekty. Dále vznikají fiktivní firmy, což má za následek velké daňové úniky.

Organizovaný zločin se snaží pronikat i do veřejné správy (především státní správy). Potřebuje informace, obstarání dokladů, podporu či krytí svého konání. Dovolím si podotknout, že svoji roli hraje i skutečnost, že státní správa je v dnešní době zpolitizovaná – místa jsou obsazována na základě známostí, protekcí a politických vlivů, chybí objektivní odborníci. Za této situace tedy není výjimkou nízká profesionalita státních úředníků projevující se v nedůsledném výkonu funkce, v neopatrném vztahu k důvěrně získaným informacím a v neposlední řadě i ve sklonu ke korupci.

Dále je nutno upozornit i na „justiční mafii“. Do systému justice se organizovaný zločin snaží proniknout zejména proto, že má zájem o co největší eliminaci rizika a zahlazení případných stop. Pokouší se ovlivňovat již legislativní proces se snahou nastavit zákony tak, aby riziko buď vůbec nevznikalo, nebo bylo minimální. V zájmu snížení rizika se pokouší například mařit trestní řízení, ovlivňovat svědky, případně umožnit útěk stíhaných nebo odsouzených osob. Organizovaným zločineckým skupinám vyhovuje, že trestní řízení je zdlouhavé a mnohdy i komplikované, v některých případech dokonce není rozhodnutí soudu či jiného orgánu vůbec respektováno. Rozvoji organizovaného zločinu nahrává taktéž i špatná personální činnost v řadách policejních orgánů, státního zastupitelství a soudů. I zde jsou posty obsazovány na základě protekce a politického tlaku.

Zločinecké gangy se dále snaží pronikat do sdělovacích prostředků, respektive je zneužívat. Zločinecké skupiny mohou usilovat o to, aby ovlivňovaly veřejné mínění.

Organizovaný zločin vnáší disproporce do sociální struktury. Bossové zločineckých skupin usilují o to, aby buď sami patřili k elitě, která určuje pravidla, nebo aby měli s touto elitou dobré kontakty. Přátelí se s bohatými, mocnými a spokojenými, ze známosti si s nimi vzájemně poskytují protislužby. Na základě těchto kontaktů pak získávají informace, případně zastání od oficiálních kruhů, aniž by museli sáhnout ke korupci, nebo dokonce k násilí. Pachatelé organizované trestné činnosti mají pocit jisté nadřazenosti. Spoléhají na to, že díky svému postavení na společenském žebříčku, podpoře vlivných osob a v důsledku nízké výkonnosti orgánů činných v trestním řízení

jsou nedotknutelní.²⁶ Profesionální zločinec je dobře integrován do společnosti, v níž často používá vysokého statusu, jeho materiální situace je nadprůměrně dobrá.²⁷

Nutno připomenout i to, že organizovaná kriminalita doslova vrhá do lidí patologické okolnosti. Lidem jsou nabízeny produkty nebo služby nelegálního charakteru nebo i charakteru legálního, ale za velmi přijatelnou cenu. Jde například o omamné a psychotropní látky, pašované zboží (zejména elektroniku), cigarety, kradené automobily nebo umělecké předměty, ale i lichvářské půjčky a erotické služby.

Dále si položíme otázku. Hrozí obyčejné veřejnosti (občanům) riziko ze strany organizovaného zločinu, pokud není do gangu jakkoliv zainteresována? Domnívám se, že bezprostřední riziko ohrožení zde nehrozí, a když už, tak je zcela minimální. Jednotlivci mohou být ohroženi spíše jako náhodní účastníci ozbrojených konfliktů nebo společen, které se odehrávají mezi zločineckými skupinami či při zásahu legitimních ozbrojených složek proti zločineckému gangu (zde jako rukojmí). Jistá situace může nastat i tehdy, je-li takováto osoba pouze svědkem konkrétní události, nikoliv přímou obětí. Tato osoba se stává z právního hlediska svědkem a organizovaným gangem může být zastrašována. Přímě ohroženi jsou ti, kdož se stali obětí vydírání nebo zaujímají postavení, které hodlá organizovaná skupina využít. Organizovaný zločin ohrožuje společnost také tím, že se snaží získat spolupracovníky (bílé koně / zprostředkovatele / prostředníky) z řad veřejnosti. Zaměřuje se nejen na laickou veřejnost, ale i na odborníky v různých profesních oblastech (zejména v informačních technologiích a informatice, právech). Netýká se to ale jen osob samotných, ale i věcí – poskytování informací, dopravních prostředků nebo nemovitých prostor.

Veřejnost musí vzít na vědomí, že pokud se rozhodne k napomáhání (viz výše), dopouští se tím velmi závažného deliktního jednání a na takovou osobu se v praxi (a při vyšetřování) hledí tak, jako by byla plnohodnotným členem zločinecké organizace. Veřejnost musí být informována o tom, že organizovaný zločin neškodí pouze a jen bezprostředním ohrožením životů nebo majetku, ale že bytostně škodí celé společnosti – narušuje politický, hospodářský, sociální a v neposlední řadě právně demokratický systém společnosti. Lidé si musí uvědomit nebezpečí, které hrozí celé společnosti. Je

²⁶ CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 51

²⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. 3. přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008., s. 528

třeba chápat podstatu věci a nést jistou odpovědnost – jaké by jejich jednání mohlo mít následky, netolerovat organizovaný zločin a nepřistupovat na spolupráci s ním.

Ještě bych rád upozornil na problematiku organizovaný zločin vs. terorismus. V praxi je často (zejména veřejností a médií) organizovaná kriminalita zaměňována za terorismus. Je nutné ovšem od organizovaného zločinu tento pojem striktně rozlišovat. „Přes mnoho styčných ploch, podobných rysů, vzájemně prolnutých oblastí aktivity a nejednou prokázanou spolupráci mezi teroristickými a ostatními zločineckými organizacemi, spočívá podstatný rozdíl mezi terorismem a organizovaným zločinem v oblasti motivace. Aktivity organizovaného zločinu jsou neideologické a jejich primárním motivem je dosahování zisku. Primárním motivem teroristických aktivit jsou ideologické či politické pohnutky. Vztah mezi vykonávanými aktivitami a ziskem je u terorismu v porovnání s organizovaným zločinem obrácený – zatímco aktivity organizovaného zločinu jsou vyvíjeny za účelem dosahování zisku, terorismus se snaží o dosažení zisku (příjmu) proto, aby z něj mohl financovat své hlavní (materiálně neziskové) aktivity. Užití násilí je u organizovaného zločinu přísně instrumentální, obvykle jako prostředek ultima ratio zaměřený na konkrétní zájmové osoby či objekty v konkrétním prostředí. U terorismu je naopak násilná forma akce obvyklá a násilí se často stává manifestním samoučelem směřujícím proti náhodně vybraným nebo symbolickým cílům se záměrem narušit a znejistit společenský systém a vyvolat strach a nejistotu v celé společnosti.“²⁸ Z uvedeného tedy vyplývá, že primární rozdíl tkví v motivu a v míře použití násilí. Terorismus přeci jen násilí používá hrubým způsobem, a to právě metodou užití síly a dalšími formami násilí.

Na závěr několik slov k typologii pachatele organizované kriminality. K hlavním rysům osobnosti organizovaného zločince dle výzkumu²⁹ patří „vyšší cílevědomost a plánovitost jednání, vyšší úroveň aspirací organizovaných ve srovnání s neorganizovanými. U organizovaných pachatelů často nedochází k poruše osobnosti, naopak, tyto osoby mají vyšší mentální úroveň. Organizovaní pachatelé se prezentují optimisticky, jsou plni elánu a pohody. Osobnost odsouzeného organizovaného pachatele lze popsat egocentričností a demoralizací. Tedy bezohledností vůči druhým a normám, zvýšeným zájmem o sebe, o své zájmy a problémy a negativním emočním

²⁸ CEJP, M. a kol. Organizovaný zločin v České republice III. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004., s. 35

²⁹ Výzkum realizovaný Institutem pro kriminologii a sociální prevenci a Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky v letech 1994 až 1996.

vyladěním, jakousi centrální nespokojeností.³⁰ Z uvedeného tedy vyplývá, že pachatel organizované kriminality představuje v porovnání s ostatní skupinou lépe psychicky vybavenou osobnost.

4.4 PŘÍČINY VZNIKU ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Na úvod si položíme jednoduchou otázku. Proč lidé páchají kriminalitu? I když lidé páchají kriminalitu, tak proč tak činí v organizované podobě? Považuji za stěžejní na tyto otázky odpovědět. Ovšem pro účely této práce se budu zabývat jen odpovědí na druhou uvedenou otázku.

I když je subjektem organizované kriminality zločinecká organizace (kolektivní instituce), příčiny kriminality je třeba spatřovat v subjektech dílčích, tedy v lidech a v prostředí, ve kterém žijí. Nejdříve je třeba podotknout, že zločinecké organizace mezi sebe nepřijmou každého. Organizovaná kriminalita totiž na své členy klade zvláštní požadavky, „například zvýšený požadavek na inteligenci či vlastnosti předurčující intenzivního pachatele.“³¹

Různé koncepce a odborné teorie se zabývají celou řadou příčin, které vedou jednotlivce k tomu, že se stává členem zločinecké organizace. Pro praktické uchopení a pochopení věci tyto faktory nyní uvádím:

- a) biologické jevy – potenciální člen organizace trpí různými poruchami, které mu ztěžují začlenění do společnosti a uspokojování jeho základních potřeb, poruchy mohou být vrozené nebo získané během života, často se taková osoba se straní svých přátel a vrstevníků, odlišuje se, nemá zájem pracovat a podílet se na budování svého života a dalších životních hodnot a jistot;
- b) psychologické jevy – zahrnují zejména povahové rysy, sklony, charakter, schopnost motivace, poruchy inteligence, psychické zvláštnosti, velký význam na tyto složky má i prožité dětství, nutno konstatovat, že psychologické dispozice jsou jedince pro vznik organizované kriminality kvůli rozmanitosti jednotlivých pachatelů obecně nestanovitelné, jsem přesvědčen, že pachatel musí být citově chladný a rozhodný v každé situaci;

³⁰ NETÍK, K. In NETÍK, K., SCHEINOST, M. Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 46

³¹ KAISER, G. Kriminologie : úvod do základů Kriminologie 1. vyd. Praha C. H. Beck, 1994., s. 183 a násl.

- c) společenské jevy – tyto faktory se podílejí na vzniku jedinečné osobnosti každého člověka, rodinná a školní výchova má souvislost s vytvářením dobrého vědomí osobnosti, naopak samota a nezaměstnanost je nebezpečným faktorem, který může člověka vést k „dobrodružství“;
- d) kulturně-morální jevy – kultura je obsažena ve veškerých lidských činnostech, promítá se tedy i do možností organizované kriminality. Ke kultuře společnosti se váže životní styl a životní hodnoty, jejichž určité nastavení může být pro organizovanou kriminalitu katalyzátorem,³² morálka jako společenský regulativní systém má vztah k řešení většiny životních situací, pravdou je, že vztah morálky a organizované kriminality se projevuje ve většině případů z hlediska společnosti negativně, je tomu tak pravděpodobně proto, že organizovaná kriminalita umí lépe využívat pro společnost negativní jevy ve svůj prospěch než státní orgány pozitivní jevy v její neprospěch;
- e) politické jevy – jedná se jak o problematiku negativních vzorů, korumpovatelnost politiků či jejich přímou provázanost s organizovaným zločinem, kriminalita je ústavní mocí podceňována a ignorována, protože neexistuje výkonný policejní a justiční aparát;
- f) ekonomické jevy – silný liberální trh poskytuje vícero možností k jeho zneužití organizovaným zločinem, stát nastavuje přísná pravidla pro svobodné podnikání, nastavuje vysoké daně, které nejsou podloženy kvalitní sociální zpětnou vazbou, v tomto případě bude pro potenciálního pachatele přínosnější spolupracovat s organizovanou skupinou, která tak činí svoji činnost na zcela „uvolněném trhu“.

Výše uvedené proporce bych shrnul do krátkého resumé. Představme si, že jsme dlouhodobě nezaměstnaní, přičemž tento faktor se negativně projevuje v dalších složkách života – v rodině, ve škole a ve společnosti, jsme sociálně a společensky paralyzováni, s čímž je spjat vliv chudoby, existenčních problémů, nedostatečné sociální péče a třeba též život v kriminogenních oblastech. Co je pro nás v této situaci přínosnější? Žít takhle dále s nepředvídatelnou budoucností a nebo se spojit s kriminálními subjekty a postupně se začleňovat do jejich sekty? Zkusme si na tuto otázku odpovědět zcela objektivně.

³² Např. náročný životní styl ve vztahu k nedostatku financí, tolerance k životnímu stylu, který se pohybuje na hranici zákona, devastace společenských hodnot, s ní související standardizace konzumního chování a také nevhodné vzory hodnotových orientací.

Domnívám se, že i nové technologie vzaly za své. S vývojem informačních technologií vznikají nové obory organizované kriminality (počítačové pirátství, usnadňování páchaní krádeží a podvodů, krádež a následný prodej informačních technologií aj.). Přínosné pro páchaní organizované kriminality je i důsledek zrušení pohraničních kontrol, jejichž význam právě pro odhalování organizované zločinnosti byl bohužel podceněn. Je třeba poukázat i na stále se rozšiřující bezhotovostní platební styk, který tak umožňuje široké spektrum možností manipulace s finančními prostředky. Vnitřní trh Evropské unie poskytuje zločineckým organizacím široké možnosti nekontrolovatelného uzavírání obchodů a transakcí. Na závěr k široké škále výčtu příčin si dovoluji i konstatovat, že orgány činné v trestním řízení, které se zabývají potíráním a zneškodňováním organizovaných společenství jsou plně vytížené a mnohdy neodborné (například vyšetřování deliktů hospodářské a informační kriminality vyžaduje jisté odborné znalosti).

5. ANALÝZA VYBRANÝCH SKUTKOVÝCH PODSTAT DELIKTŮ PODLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

V této kapitole se zaměřením na tři vybrané skutkové podstaty trestných činů dle ustanovení trestního zákoníku.

5.1 ÚČAST NA ORGANIZOVANÉ ZLOČINECKÉ SKUPINĚ

První ustanovení se týká § 361 – účasti na organizované zločinecké skupině. „Organizovanou zločineckou skupinu je třeba důsledně odlišovat od organizované skupiny. Při řešení otázky, zda došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu, je třeba důsledně prokazovat všechny znaky, jimiž zákon tuto skupinu charakterizuje. Především musí jít o společenství relativně stálé, a ne utvoření ad hoc za účelem spáchání jednoho nebo dvou, i když závažných, trestných činů.“³³ Další znaky již nejsou zapotřebí uvádět, jelikož jsem se jimi zabýval již dříve. Je nutné konstatovat, že ustanovení § 361 odst. 1 prohlašuje za dokonalý trestný čin i pouhé členství v organizované zločinecké skupině, když postihuje již tuto účast. Můžeme si ovšem však v praxi představit i mnohem „aktivnější“ míru účasti na činnosti organizované skupiny, a to tím, že pachatel naplní znaky některého z jiných úmyslných trestných činů. Součástí dotčeného ustanovení je i trestnost podpory organizované zločinecké skupiny. Podporou se v tomto smyslu rozumí „pomoc poskytnutá takové organizaci jako celku nebo i jen jejímu jednotlivému členu, ale v zájmu zločinecké skupiny. Podpora může mít podobu materiální nebo morální. Přímou finanční podporou bude například poukazování finančních prostředků na účet zločinecké skupiny, darování hotovosti, pořádání sbírky, propůjčení nemovitosti či movitých věcí. Za morální podporu lze považovat například projevy sympatií, propagaci její činnosti, intervenci ve prospěch cílů organizované zločinecké skupiny u různých orgánů či institucí, poskytnutí informací apod.“³⁴

Berme v potaz to, že výše uvedeného jednání (materiální nebo morální podpory) se může dopustit osoba, která stojí mimo zločineckou skupinu, tj. ta, která není členem takové skupiny. Domnívám se, že podporou nemusí být jen jednání, které by naplňovalo

³³ Rizman, S. In ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník : komentář, II. svazek. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010., s. 3052

³⁴ Tamtéž, s. 3053

znaky některého dalšího trestného činu. Dále je třeba vzít na vědomí ustanovení § 108, které počítá s tím, že dopustí-li se úmyslného trestného činu, který souvisí s cíli zločinecké skupiny, člen organizované zločinecké skupiny nebo ten, kdo „sektu“ podporuje, považuje se za pachatele deliktu spáchaného ve prospěch skupiny a při ukládání trestu odnětí svobody musí soud aplikovat přísnější ustanovení.

Úmysl pachatele musí již při zakládání organizované skupiny zahrnovat cíl, tj. soustavné páchaní trestné činnosti. K dokonání trestného činu podle ustanovení § 361 se však nevyžaduje, aby již došlo k soustavnému páchaní úmyslné trestné činnosti.

Sazba trestu odnětí svobody je široká, aby v konkrétním případě bylo možné dostatečně vystihnout povahu a rozsah činnosti pachatele a jeho postavení ve struktuře organizované zločinecké skupiny.³⁵

5.2 LEGALIZACE VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI

Ustanovení § 216 a násl. hovoří o trestném činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Objektem tohoto deliktu je cizí majetek, který byl nabyt trestným činem anebo jako odměna za něj. „Legalizace výnosů z trestné činnosti napomáhá tomu, aby zůstal beze změny stav vytvořený základním (hlavním) trestným činem (například podvodem podle § 209, přijetím úplatku podle § 331, ale i trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 a jiných forem trestné činnosti organizovaného zločinu), na který legalizace navazuje.“³⁶

Ustanovení § 216 bere na sebe závazek, který vyplývá z Evropské úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu, která členským státům ukládá povinnosti implementace do vnitrostátního právního řádu, a to skutkovou podstatou trestného činu praní špinavých peněz. „Z těchto důvodů byla skutková podstata legalizace výnosů z trestné činnosti vyčleněna z ustanovení postihujících pouhé podílnictví, neboť jejím obsahem není jen převod výtěžku z trestné činnosti, ale zahrnuje zejména různá jednání následující po spáchání trestné činnosti vedené snahou zahladit či odstranit její stopy z hlediska výnosů této trestné činnosti a zajistit zdání

³⁵ JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif . 1. vyd. Praha : Leges, 2009., s. 440

³⁶ ŠÁMAL, P. In ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník : komentář, II. svazek. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010., s. 1943

jejich legálnosti.³⁷

Ale zpět k jádru věci skutkové podstaty dotčeného trestného činu. Ustanovení počítá se dvěma formami jednání, a to zaprvé: zastírání původu věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo vyvíjení jiného úsilí s úmyslem podstatného ztížení nebo znemožnění jejich původu, a zadruhé: umožnění spáchání takového činu. Musí jít o věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem nebo jako odměna za něj anebo umožnění (realizace) spáchání takového činu. Tento trestný čin má dvě skutkové podstaty, a to se zaviněním úmyslným a se zaviněním nedbalostním.

Lze jednoznačně tedy konstatovat, že se jedná o nám známé praní špinavých peněz. Domnívám se, že stát by měl být důsledný, co se týká kontroly praní špinavých peněz. Měl by se zaměřovat na takové instituce, jako jsou banky, menší finanční instituce, směnárny, realitní a sázkové kanceláře, leasingové a finanční zprostředkovatelé. Zamezit možnosti zjistit původ výnosů mají transakce i dalšího druhu, jako například kombinace hotovostních a bezhotovostních operací, investování, nákup a následný prodej cenných věcí, cenných papírů apod. V praxi jsou známé případy realitních kanceláří, kdy si klient této instituce kupuje nemovitost „za pár korun“ a pak ji prodává s obrovským ziskem na základě zfalšovaného nebo podplaceného odhadu ceny nemovitosti. Podezřelé jsou dále obchody, transakce a další finanční operace za podivně (podezřele) nízkou cenu, rychlé nákupy a neméně rychlé prodeje za nižší cenu

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje kromě jiného některá práva a zejména pak povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, a to za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání. Zákon vyjmenovává v ustanovení § 2 okruh tzv. povinných osob (především finanční instituce). Tyto povinné osoby mají vůči klientům při provádění transakcí povinnost:

- a) identifikace – ustanovení § 7 hovoří o povinnosti identifikovat osobu, „jestliže je povinná osoba účastníkem obchodu v hodně převyšující částku 1.000 EUR, přičemž bez ohledu na tento limit identifikuje povinná osoba

³⁷ ŠÁMAL, P. In ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník : komentář, II. svazek. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010., s. 1944

klienta rovněž vždy, pokud jde o podezřelý obchod, vznik obchodního vztahu, uzavření určité smlouvy“ apod.;

- b) kontroly – ustanovení § 9 říká, že „povinná osoba před uskutečněním jednotlivého obchodu v hodnotě 15.000 EUR nebo vyššího obchodu provádí také kontrolu klienta“, tato kontrola je dána zpravidla poskytnutím příslušných dokladů a podkladů k jednotlivému obchodu. Dále kontrola zahrnuje získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu.

5.3 LICHVA

Ustanovení § 218 počítá s třemi možnými alternativami spáchání trestného činu, a to, že pachatel zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru nebo takovou pohledávku uplatní anebo ji převede na sebe v úmyslu ji uplatit. Objektem deliktu je svobodná dispozice s majetkem, mnohdy cizím. Pachatel zde zneužívá některého z taxativně vyjmenovaných stavů poškozeného, které omezují jeho svobodu rozhodování a spočívají v rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo rozrušení.

V poslední době je lichva skloňována v souvislosti s poskytováním nebankovních půjček. Mnoho nebankovních sektorů nabízí půjčky. Lichvu často lidé spojují ovšem s výší úroku, který byl při půjčce sjednán. Samozřejmě tato skutečnost také souvisí se skutkovou podstatou trestného činu, ale je to jen jedna z podmínek. Pokud se podmínky nakumulují, můžeme již hovořit o lichvě. Těžko si ale, alespoň ne nyní, dovedu představit organizované zločinecké instituce, které nabízejí nevýhodné půjčky a jejich klienty zahlcují vysokými úroky.

Lichva je úmyslný trestný čin. Zavinění pachatele v této formě musí zahrnovat zejména i okolnosti, za nichž dochází k lichvářskému jednání (rozumová slabost, tíseň, nezkušenost poškozeného atd.), jakož i lichvářskou povahu pohledávky.³⁸ Na spáchání trestného činu lichvy nemá vliv okolnost. Tedy to, zda jsou úkony, jimiž došlo ke sjednání lichvářské pohledávky nebo k jejímu převedení na pachatele nebo na jinou osobu podle předpisů občanského nebo obchodního práva neplatné či nikoliv.³⁹

³⁸ Rozhodnutí NS 4/2001-T 108.

³⁹ PÚRY, F. In ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník : komentář, II. svazek. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010., s. 1958

6. ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA A JEJÍ VÝSKYT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

6.1 DOMÁCÍ A ZAHRANIČNÍ ZLOČINECKÉ GANGY

6.1.1 Obecně k problematice

Odhady počtu osob zapojených do organizovaného zločinu v České republice se musí brát s určitou rezervou, přeci jen jde o statistická určení. Činnost organizovaných zločineckých skupin je silně zakonspirovaná a musí probíhat tak, aby vnějšímu (často i vnitřnímu) pozorovateli vůbec nepřišlo na mysl, že jde o činnost nelegální. V důsledku toho je přesné stanovení počtu osob, které v rámci organizovaného zločinu působí, v podstatě nemožné. Odhady Policejního prezidia za rok 2007 hovoří o tom, že na území České republiky operuje asi 75 skupin, které mají celkem asi dva tisíce členů.

Počty stíhaných a obžalovaných podle ustanovení § 163 písm. a) trestního zákona o zločinném spolčení, který platil od 1. ledna 1995 do 31. prosince 2009, se od roku 1998 pomalu, ale pravidelně zvyšovaly. Od roku 1995 do roku 1997 nebyl za účast na zločinném spolčení (podle ustanovení § 163 písm. a) trestního zákona) stíhán nikdo, v roce 1998 to bylo prvních 16 lidí, v roce 1999 již 36 osob, v roce 2000 42 osob, v roce 2001 to bylo 76 stíhaných, v letech 2002 - 2003 již počet stíhaných přesáhl stovku, v roce 2005 již bylo stíháno dokonce 181 lidí. V roce 2006 došlo opět k poklesu a v roce 2007 se počet stíhaných dostal pod sto. Podobně se vyvíjely i počty obžalovaných. Oproti tomu počty odsouzených podle ustanovení § 163 písm. a) trestního zákona o zločinném spolčení byly až do roku 2003 (včetně) téměř zanedbatelné. V roce 2004 již došlo k výraznému zlomu – podle dotčeného ustanovení trestního zákona bylo odsouzeno 10 osob, v roce 2005 9 osob, v roce 2006 bylo odsouzeno 21 osob a v roce 2007 15 osob, v roce 2008 bylo 33 odsouzených. Vzhledem k počtu obžalovaných jde však stále o malé procento. Stále ještě není většina těch, kdo jsou podle tohoto paragrafu obžalováni a odsouzeni. Nicméně v roce 2008 se situace zlepšila. Odsouzena byla více než třetina (přesně 41 %) obžalovaných.⁴⁰

A jaký je vlastně poměr domácích a zahraničních gangů na páčání organizované kriminality? V posledních letech je téměř vyrovnaný, tedy 50 na 50. Je

⁴⁰ CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 16

nutné připomenout, že v zahraničních skupinách často Češi plní tzv. pomocné role, pak se jedná o smíšené skupiny, které jsou prakticky nezjistitelné. Situace je složitě strukturovaná a nelze ji chápat tak, že na území České republiky je český organizovaný zločin a na území dalších států zase cizí. Druhý aspekt, který bychom měli vzít na vědomí, spočívá v tom, že situace se může náhle zcela změnit. Záleží na vývoji mezinárodní scény a na vnitřní situaci v České republice. Pokud bychom nabízeli zločincům větší zisky a zároveň jim svojí benevolencí poskytovali menší rizika, mohli bychom se dočkat toho, že by se Česká republika stala hnízdem zločineckých skupin.

Nutno zařadit mezi organizované skupiny i tzv. externí spolupracovníky. Tyto osoby zajišťují nejrůznější specifické služby – chemici, výrobci falešných dokladů, řidiči nákladních aut, vymahači výpalného, ubytovatelé, osoby provádějící nelegální finanční operace aj. Jako externisté jsou též najímáni lidé, kteří zajišťují kontakty s úřady veřejné správy.

Každá zločinecká organizace (i na území České republiky) vzniká plánovitě na bázi ekonomické, rasové, jazykové, etnické nebo i ideologické. Noví členové jsou přijímáni pouze po přísném prověření. Vystoupit ze zločinecké organizace je téměř nemožné. „Enormních zisků používá k získání dalšího bohatství, zajišťování bezpečnosti organizace, k likvidaci konkurenčních skupin, ke zdokonalení technického a informačního vybavení, jakož i ke korumpování úředníků. Organizace si vytváří vnitřní i vnější ochranné mechanismy k zajištění své činnosti. Při vyšetřování je typické zarputilé zapírání, pevně konstruované alibi, ničení pramenů důkazů, podplácení, zastrasování či likvidace svědků a neloajálních členů organizace.“⁴¹

Pokud jde o výčet jednotlivých národností a menšin, které se podílejí na organizované kriminalitě v České republice, tak ten je obsažen v příloze práce. Mezi dva největší gangy patří však ty vietnamské a čínské. Pro ilustraci tedy uvádím o nich dále pár poznámek.

6.1.2 Vietnamské zločinecké gangy a kriminalita

Vietnamští přistěhovalci jsou u nás známí svým podnikáním na základě živnostenských oprávnění nebo podílnictvím v různých firmách. Vietnamští prodejci postupně, díky stoupajícím ziskům z nelegálního či pololegálního stánkového prodeje,

⁴¹ KONRÁD, Z., MUSIL, J., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004., s. 531

vytlačují konkurenci (české podnikatele s textilem, cigaretami, alkoholem a jiným zbožím) a díky stoupajícímu ekonomickému zázemí jednotlivých vietnamských gangů začínají ovládat obchod takřka ve všech městech naší republiky.

Hospodářské trestné činy páchané vietnamskou skupinou, respektive komunitou, souvisejí především s obchodními aktivitami Vietnamců, které jsou na našem území spojeny převážně s prodejem nekvalitního, ale prestižními značkami označeného textilu, obuvi, elektroniky, CD a DVD nosičů, alkoholu a cigaret, které jsou prodávány formou stánkového prodeje takřka ve všech výhodných lokalitách. Tyto formy prodeje souvisí s provozem tržnic a velkoskladů, kde je toto zboží koncentrováno v obrovských množstvích a odtud jsou zásobováni jednotliví prodejci. Je nutné připomenout, že zatímco počátkem 90. let minulého století měli Vietnamci většinu tržnic a skladů pouze pronajatých, v současné době je řada těchto objektů v jejich držení, jelikož původní majitelé byli „zaplacení, přeplacení“, nebo jim bylo vyhrožováno právě ze strany vietnamské mafie. Takto se dostala do držení vietnamských zločineckých gangů řada lukrativních objektů v městech České republiky.

Dovoz veškerého textilu, zejména oblečení, ale i elektroniky a dalších produktů, je do České republiky pro vietnamské gangy zajišťován zločineckými čínskými gangy, které zásobují nejen teritorium České republiky, ale v podstatě celou střední a východní Evropu. Zboží je tedy dováženo z Číny, kde ho lze pořídit za minimální výrobní náklady. Zboží putuje dál v kontejnerech námořní cestou do západoevropských zemí a odtud dále do velkoskladů po celé Evropě.

Dovolím si konstatovat, že tato přeprava je v podstatě nekontrolovatelná, neboť obrovská kvanta zboží neumožňují detailní kontrolu každého nákladního kontejneru, a i když se v některých přístavních lokalitách provádí kontroly, je-li zboží deklarováno v režimu tranzitu mimo státy Evropské unie, je většinou do těchto zemí propuštěno bez důkladnější kontroly. Tímto se může jednoduše do České republiky místo kontejneru s oblečením dostat kontejner s pašovanými cigarety a alkoholem. Výjimkou nejsou ani případy, kdy se zboží po vstupu do České republiky „ztratí“ a nedojde celním orgánům k proclení. V důsledku této manipulace s takto dovezeným zbožím dochází k obrovským finančním ztrátám pro náš stát a současně k obrovským ziskům vietnamských a čínských zločineckých gangů.

K dalším vysokým finančním ztrátám dochází i v oblasti nezdanění zisku vietnamskými podnikatelskými subjekty, které v podstatě nelze řádně kontrolovat. Tato činnost je páchána jak ve stánkových prodejkách, tak i na tržnicích a velkoobchodních

plochách. Mezi další delikty vietnamské podnikatelské komunity patří vydírání, omezování osobní svobody, úmyslné ublížení na zdraví, ale i toliko závažné trestné činy jako (ozbrojené) loupeže a vraždy. Všechny tyto a jiné delikty jsou páchány pouličními vietnamskými zločineckými gangy, a často i na zakázku třetí osoby.

Tu a tam nám celní správa nabídne v médiích úspěšný zátah na vietnamské trhy a sklady. Konstatuji, že tyto zátahy jsou jen špičkou ledovce. Vietnamská tržiště a sklady bych přirovnal k mandelince, která cizopasí na bramborách. Jakmile je tento cizopasník zneškodněn, objeví se do druhého dne ve stejně hojném počtu. Totéž platí o tržištích a skladech, které jsou již do 24 hodin od chvíle zásahu orgánů opět plné zboží.

6.1.3 Čínské zločinecké gangy a kriminalita

Na konci 20. století se aktivity čínských zločineckých gangů začaly rozrůstat do západní Evropy, zprvu čínské skupiny zachvátily Německo, Nizozemí a Velkou Británií. Odtud se již počátkem 90. století minulého století šířily po celé Evropě a postupně ovládly teritoria všech postkomunistických zemí včetně České republiky. „Podle poznatků Policie České republiky u nás v současné době působí odnože (tongy) několika vysoce aktivních čínských triád pocházejících zejména z Pekingů a Šanghaje. Zvýšenou aktivitu projevují i tongy z provincie Fu-tien. Nejčastější aktivity čínských triád na našem území spočívají v zakládání různých firem, většinou obchodních, jakož i tzv. čínských restaurací, které takřka nevytváří faktický zisk, ale slouží buď ke krytí jiných druhů trestné činnosti, nebo k praní špinavých peněz získaných touto trestnou činností. Chapadla čínských triád na našem území jsou zapojena do obchodu s drogami, padělání a pozměňování dokladů a dalších listin sloužících k organizování nelegální migrace, do finančních podvodů a daňových úniků a nezdráhají se ani činnosti v souvislosti s vydíráním, únosy a obchodem s lidmi. Problém čínských triád či jejich odnoží na našem území je umocněn i tím, že je zde poměrně značná jazyková bariéra a v podstatě neexistuje dostatek tlumočnicků, natož lidí, kteří by byli schopni pracovat v čínské komunitě jako tajní spolupracovníci. Řada dodávek levného zboží z Číny, které jsou realizovány čínskou zločineckou strukturou bez jediného legálního dokladu, zejména pro vietnamské obchodníky u nás, vyústíuje v obrovské daňové úniky.“⁴²

⁴² NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2004., s. 27

Nejčastějšími praktikami čínských komunit je zakládání obchodních společností (často restaurací), které slouží ke krytí jiných druhů nelegálních činností a praní špinavých peněz. Podílejí se také na ochodu s narkotiky, únosech, obchodu s lidmi, padělání a v neposlední řadě též pozměňování dokladů a dokumentů v souvislosti s organizováním nelegální migrace.

6.1.4 Ostatní komunity

Je třeba upozornit i na komunitu Ukrajinců a Rusů, která je také poměrně silně v organizovaném zločinu na území České republiky zastoupena. Dále jsou to i Albánci a skupiny občanů z bývalé Jugoslávie. Střední skupinu tvoří Rumuni, Bulhaři, Čechenci, Poláci, Chorvaté, Slováci.

6.2 NĚKTERÉ ČINNOSTI ORGANIZOVANÝCH SKUPIN

Skupiny organizovaného zločinu provozují řadu činností za účelem maximálního zisku, maximálního úspěchu a maximálního zdaru. Je třeba říci, že způsoby, kterými je trestná činnost páchána, jsou postupně vynalézavější a propracovanější. Je třeba, aby organizované skupiny při páchání své činnosti byly (vždy) o krok dopředu před orgány činnými v trestním řízení.

Primárním úkolem každé organizované skupiny je získávání osobních kontaktů. Tyto kontakty, například s politiky, představiteli veřejné správy, justice, policie, sdělovacích prostředků, ale i obchodních kruhů, jsou pro (vedoucí) představitele organizovaných společenství klíčové. Na základě kontaktů získávají informace a možnosti realizace transakcí a páchání trestné činnosti. Je nutno říci, že vedoucí představitelé zločineckých gangů získávají jakési postavení, které je dáno podporou vlivných osob, často mohou být nedotknutelní, co se týká zásahu orgánů činných v trestních řízeních.

K získání kontaktů, vytváření sítě těchto kontaktů anebo k zajištění beztrestnosti zločinecké osoby je často používáno a následně aplikováno **korupční jednání**. „Skutečnost, že korumpujícímu je za úplatek poskytnuta nějaká výhoda, případně, že dojde k určité výměně výhod mezi korumpujícími a korumpovaným dochází k porušení principu rovnosti šancí, čímž je hrubě narušován i jeden ze základních principů demokracie. Je-li podnikatelské prostředí destabilizováno korupcí, stávají se nezdaněné

peníze pocházející ze zločinu hlavním faktorem pro rozhodování.“⁴³ Je třeba poukázat na to, že korupce je propojena i s dalšími formami trestné činnosti.

Právní úpravy postupu v boji proti korupci vychází z celé řady zákonů a dalších právních předpisů. Je třeba připomenout, že potírání korupce není jen věcí orgánů činných v trestním řízení (vyšetřovatelů, státních zástupců, soudů a dalších institucí). Nejde jen o odhalování a trestání korupce, ale i o její předcházení. Je třeba preventivně a transparentně zabraňovat vzniku nežádoucích jevů a vztahů vedoucích k tomuto jevu, a to zejména v oblasti finanční a kontrolní. Aby boj proti korupci byl úspěšný, je třeba si uvědomit, že těžiště tohoto boje nemůže být pouze v oblasti trestního práva. Z praxe je známo, že u korupce, pokud se jí podaří odhalit, se velmi těžko prokazuje zavinění. Podle statistik vyjde najevo asi jedno procento všech případů korupčního jednání. Z toho vyplývá, že je nutné přiznat si vysokou latenci korupce, kdy mnoho deliktů nelze zjistit a potrestat.

Cílem různých protikorupčních opatření je snižování korupce. Její eliminace je nereálná. Reálný cíl boje proti korupci je přitom velmi důležitý, neboť nedostatečné výsledky, které s sebou přináší postup, který si stanovil nereálné cíle, odrazuje společnost od větší účasti v protikorupčních aktivitách. Hlavní důraz je třeba klást na prevenci možné budoucí korupce.

Domnívám se ale, že (důrazné) potírání korupce v České republice je neřešitelný problém, alespoň prozatím. Mezi občany a politiky vládne nejistota a napětí a mnohdy korupční jednání je jediný prostředek k dosažení určité výhody. Potírání korupce v organizovaném zločinu je v důsledku toho problém dvojnásobný.

Mezi další typické formy organizované kriminality patří:

- a) výroba, přeprava a distribuce omamných a psychotropních látek;
- b) organizovaná prostituce;
- c) nelegální obchody s uměleckými předměty;
- d) krádeže automobilů a dalších motorových vozidel;
- e) nelegální obchody se zbraněmi a výbušninami;
- f) padělání a pozměňování dokladů, peněz a platebních prostředků;
- g) hospodářská a počítačová kriminalita;
- h) nelegální migrace osob a zprostředkovávání práce cizím státním příslušníkům;

⁴³ CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010., s. 41

- i) násilná kriminalita (nájemné vraždy, vydírání výpalného, bankovní loupeže, loupeže přepravovaných nákladů apod.).

6.3 BOJ S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM

Rozbor působení organizovaného zločinu v České republice v porovnání s vývojem v zemích Evropské unie jasně prokazuje strukturální podobnost, víceméně shodné vývojové trendy a vzájemnou provázanost české a mezinárodní kriminální scény. S jistou nadsázkou je proto ve vztahu k západoevropskému prostoru možné hovořit o „standardizované“ či „standardizující se“ situaci na poli organizovaného zločinu.

Česká republika se postupně připojila k řadě iniciativ, které vznikly na půdě Organizace spojených národů, Rady Evropy, skupiny G 7/8, zemí Evropské unie aj. V evropském prostoru se pro Českou republiku stala mimořádně důležitou spolupráce s orgány Evropské unie. Opatření přijímaná v České republice ve vztahu k evropským zemím vycházela především z požadavků Berlínské deklarace z roku 1994 o prohlubování spolupráce při potírání činnosti související s omamnými látkami a organizované trestné činnosti v Evropě. Deklarace klade důraz na spolupráci zejména při potírání nelegálního obchodu s drogami, lidskými bytostmi, radioaktivními a jadernými materiály, nelegální migrací, krádeží motorových vozidel a praní peněz.⁴⁴

Další rezoluce byla z roku 1998 – Předvstupní pakt k organizovanému zločinu. Pakt obsahuje patnáct principů, které se dotýkají spolupráce s kandidátskými zeměmi a členskými zeměmi Evropské unie. Jedná se zejména o vymezení a přijímání příslušných dohod, vytvoření národních kontaktních bodů pro spolupráci národních orgánů v boji s organizovaným zločinem, vytvoření evropské soudní sítě, spolupráci v oblasti praní špinavých peněz a ochrany svědků.

Významný rámec byl taktéž vytvořen bezpečnostními projekty Evropské unie OCTOPUS a OCTOPUS II, které se zaměřují na organizovaný zločin ve státech střední a východní Evropy.

Visegrádská čtyřka zemí České republiky, Maďarska, Polska a Slovenské republiky se pravidelně setkává na summitech. Náplní setkání je mj. i koordinace postupu při boji proti organizované kriminalitě. Pod záštitou jednotlivých resortních

⁴⁴ NOŽINA, M. Obtížný boj s mezinárodní organizovanou kriminalitou v ČR. Praha : Ústav mezinárodní vztahů, 2004., s. 4 a 5

ministrů dochází k vytváření expertních skupin, které se specializují na konkrétní formy kriminality. Existuje zde jistá shoda v tom, že je potřeba v tomto důsledku rozvíjet dále i spolupráci v oblasti justice, zajistit soudní spolupráci v civilních otázkách a dále též vzájemné uznávání a prosazování soudních rozhodnutí.

Nově vzniklá Česká republika převzala některé závazky plynoucí z uzavření dvoustranných smluv z předcházejících období, které se týkají spolupráce v boji proti organizované kriminalitě, zneužívání drog a terorismu. Tak například v souladu s ustanovením Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě Česká republika převzala dohody, které uzavřela vláda bývalé České a Slovenské federativní republiky s Velkou Británií v roce 1990 a Německem v roce 1991. S Německem byla realizována i nová dohoda, která zakotvuje přímou spolupráci jak na úrovni centrální, tak i policejních útvarů v příhraničních oblastech. V roce 1992 byla uzavřena smlouva mezi ministerstvy vnitra České republiky a Slovenské republiky o spolupráci a vzájemné pomoci, v roce 1994 dohoda policejní spolupráci s Francií a dohoda o spolupráci mezi ministerstvy vnitra České republiky a Rumunské republiky. Na ni navazovala dohoda o boji s organizovaným zločinem v roce 2001. V prosinci 1995 Česká republika podepsala obdobné dohody s Maďarskem a počátkem roku 1996 s Litvou. Podepsány, anebo v přípravném procesu jsou i smlouvy o policejní spolupráci s Tureckem, Egyptskou arabskou republikou, Chilskou republikou, Chorvatskou republikou, Italskou republikou, Libanonskou republikou, Nizozemským královstvím, Republikou Slovinsko, Ruskou federací, Španělským královstvím, Švýcarskou konfederací, Tuniskem, Ukrajinou aj. Pro podporu dvoustranné policejní spolupráce byla v Praze otevřena kancelář amerického Federálního úřadu vyšetřování FBI.⁴⁵

Třebaže v oblasti mezinárodního prosazování práva a spolupráce České republiky se zahraničními subjekty vidíme zřejmý pokrok, v porovnání s prudce rostoucím rozsahem nadnárodní kriminality jde stále o značně pomalý proces, který doprovází mnoho legislativních a technických problémů. Problematická je i skutečnost, že komunikujeme se strukturami, které se teprve tvoří, a to je mnohdy značně nepřehledný proces, který bude jednání a zejména realizaci uzavřených dohod v praxi ztěžovat.

⁴⁵ NOŽINA, M. Obtížný boj s mezinárodní organizovanou kriminalitou v ČR. Praha : Ústav mezinárodní vztahů, 2004., s. 6

Na závěr bych shrnul kauzy organizované kriminality, které vešly do dějin policejního vyšetřování, mnohdy úspěšně – kauza Berdychova gangu⁴⁶, kauza podvodných konkurzů kolem soudce Berky⁴⁷, kauza vraždy F. Mrázka a další vraždy s tím spojené⁴⁸, akce Antropoid⁴⁹, kauza lehkých topných olejů⁵⁰, kauza ČEPRO⁵¹, kauza spojená s korupcí v pozemkovém fondu, akce RETEA, kauza Budišov, některé z armádních zakázek, kauza Krejčír a spol., kauza Starka, kauza Doležel – Pét'a a spol. a v neposlední řadě kauza tzv. Kubiceho zprávy.

Domnívám se, že vize do dalších let není příliš optimistická. Jsem si jist, že se očekává další všeobecný nárůst trestné činnosti organizovaných skupin. Zejména dojde k výrazně vyššímu nárůstu počítačové kriminality a trestné činnosti páchané pomocí výpočetní techniky, v této rovině může jít o čím dál více kvalitnější padělání a pozměňování bankovek a dokladů. Dále lze očekávat tunelování dotací ze státního rozpočtu a zejména pak prostředků Evropské unie. V souvislosti se zvýšenou migrací a pácháním přeshraniční kriminality, nastane zdokonalení padělků právě měn a dokladů. Časté jsou i bankovní loupeže nebo loupeže vozidel převážející finanční hotovost.

Organizovanému zločinu nahrává i fakt, že motivace legálně vykonávat závislou činnost a podnikat kolísá. Domnívám se, že nejen Česká republika je vůči veřejnosti byrokratická – stát nastavil příliš vysoké daně, disponuje neprůhledným daňovým a finančním systémem, nemá dostatek odborníků, kteří by odhalovali organizovaný zločin páchaný právě v hospodářské a informatické sekci. A i kdyby měl, může se stát, že tito pracovníci budou lehce zkorumpovatelní, jelikož dalším aspektem organizovaných zločineckých gangů je jejich bohatství, moc a vliv na státní správu a politiku.

⁴⁶ Jedná se o organizovanou, hierarchicky uspořádanou, konspirovanou skupinu. V rámci skupiny se vyskytla korupce, vraždy, nelegální zisky, vydírání, loupeže, únosy. Skupina usilovala o propojení do státní správy na všech úrovních. Díky prokázanému zapojení buď korumpovaných nebo vydíraných pracovníků policie do tohoto gangu se tato trestná činnost obtížně rozkrývala a bylo velice složité dokazování v jednotlivých případech. Skupina se dokonce pomocí korupčního jednání snažila získat informace z policejního vyšetřování, docházelo ke spojení soudních úředníků, soudců s podnikateli. Někteří pracovníci státní správy byli napojeni na ruský organizovaný zločin.

⁴⁷ Opět jde o zločinecké gangy s víceúrovňovou organizací s cílem maximálního zisku. Existuje hlavní organizátor, evidentní napojení na státní správu, kde soudy rozhodují o přidělování konkurzních případů.

⁴⁸ Vraždy mezi českými podnikateli, kteří „podnikali-privatizovali-politikařili.“ Existuje podezření na úzkou provázanost pachatelů na státní správu, politiku a bezpečnostní složky.

⁴⁹ Tato akce se vyznačovala úplatkářstvím při udělování státních licencí na výrobu kolihu. V rámci případu došlo k organizovaným vraždám, praní špinavých peněz, pronikání do struktur policie, státních struktur, korupci. Následná prověrka kontaktů zúčastněných ukázala na jejich napojení do státní správy prostřednictvím korupce státních úředníků a podnikatelů-lobbistů.

⁵⁰ V této kauze se vyskytly organizované vraždy, nelegální zisky, praní špinavých peněz, vydírání, pronikání do struktur policie, státních struktur. Objevila se korupce.

⁵¹ Několik případů podvodů s ropnými produkty mohlo mít podle expertů znaky vykazující organizovaný zločin.

7. PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V BOJI S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM V ČESKÉ REPUBLICE

Prevence kriminality jako varianta při kontrole trestné činnosti nabývá na významu. „Pojetí prevence kriminality by se nemělo omezovat na tradiční formy kriminality, včetně domácího násilí, ale mělo by též zahrnovat nové formy trestné činnosti, jako je organizovaný zločin, terorismus, nezákonný obchod s migranty, počítačová a kybernetická kriminalita, trestná činnost proti životnímu prostředí, korupce a nezákonný obchod související s opatřováním a vývojem zbraní hromadného ničení. Dále by měl být brán v úvahu nárůst internacionalizace kriminálních aktivit a vztah mezi globální ekonomikou, moderními technologiemi a národním fenoménem kriminality. Bylo by tedy vhodné vždy zvážit jakýkoliv program právní reformy v kontextu sociální aktivity zahrnující kriminální potenciál ze dvou úhlů – jak prosazování práva, tak i prevence.“⁵²

Preventivními prostředky bývají označována všechna nerepresivní opatření, jako jsou aktivity veřejnoprávních i soukromoprávních subjektů, které mají předcházet páchání kriminality. Jsou to opatření, díky kterým má docházet ke zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků, a to na základě eliminace kriminogenních příležitostí a sociálně patologických jevů či působením na potenciální pachatele trestné činnosti.⁵³ Řečeno jinými slovy, jedná se o snahu zamezit vzniku trestné činnosti ještě před jejím započítáním nebo zamezit v dalším pokračování trestné činnosti.

Klíčovým aktuálním strategickým dokumentem v této věci je **Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011**⁵⁴. Cílem tohoto dokumentu je zvyšování pocitu bezpečí občanů a snižování míry a závažné trestné činnosti. Byť dokument hovoří o obecné kriminalitě, lze zde nalézt i některé prvky kriminality organizované.

Druhý dokument, který je potřeba zmínit, je **Koncepce boje proti organizovanému zločinu** schválená vládou v roce 2008. Úvodní kapitola se věnuje především definici organizovaného zločinu s uvedením jeho hlavních aktivit na našem

⁵² LEPPÁ, S. In INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Kriminalita a trestní justice. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007., s. 8

⁵³ BÍLKOVÁ, V., NOVÁKOVÁ, J., ŠTURMA, P. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003., s. 284 a násl.

⁵⁴ Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

území. Druhá část vyhodnocuje dosavadní koncepce boje proti organizovanému zločinu a třetí se věnuje opatřením pro boj s tímto typem trestné činnosti.

Aby byla preventivní politika úspěšná, musí dodržovat několik zásad. Veškerá preventivní opatření by měla vycházet z kriminologických výzkumů a bezpečnostních analýz zpracovávaných především na místní úrovni, protože ty mohou nejlépe popsat činnosti organizovaného zločinu ve vztahu k danému území, což by se následně mělo promítnout i do celorepublikových strategií v boji proti organizovanému zločinu.⁵⁵

Další podstatnou roli, zejména při odhalování a vyšetřování, sehrává využívání veřejnosti. Předpokladem takové součinnosti je však nezbytná vzájemná důvěra. Např. Němec⁵⁶ kriticky poukazuje také na centralizaci naší policie, jež je tak do jisté míry izolována od přirozeného společenského prostředí, čímž se právě prohlubuje pomyslná propast mezi policií a veřejností. Velmi důležitá je také součinnost a informovanost všech subjektů podílejících se na prevenčních aktivitách.

V otázce prevence organizovaného zločinu sehrává podle mého názoru podstatný význam i samotný postoj státu k této problematice, a potažmo tedy i celospolečenský názor. Jde o to, zda stát tiše toleruje činnosti organizovaného zločinu, protože z nich má sám výhody anebo zda je jednoznačně odsuzuje a poukazuje na jeho nebezpečnost. V prvním případě tak jakékoli aktivity státu v oblasti prevence a boje s organizovaným zločinem zůstávají pouhými ideami na papíře, jejichž realizace je prakticky nemožná, nebo snad dokonce i nežádoucí. Dalším podstatným krokem, který může významně přispět k boji proti organizovanému zločinu ze strany státu, je sociální politika, protože jak bylo již nastíněno výše – organizovaný zločin působí často v těch oblastech, kde stát selhává a snaží se nahradit jeho činnost.

⁵⁵ NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2004., s. 287

⁵⁶ Tamtéž, s. 286

ZÁVĚR

Na začátku 21. století představuje organizovaný zločin jedno z největších bezpečnostních rizik současného světa. Neškodí pouze tím, že někdy bezprostředně ohrožuje občany, ale největší ohrožení způsobuje celému společenskému systému – veřejnému i soukromému sektoru. Podrývá autoritu státních institucí, vnáší do ekonomiky nelegální praktiky, do života lidí implantuje patologické jevy. V globálním světě ohrožuje nadnárodní organizovaný zločin veškeré lidstvo.

Dovolím si konstatovat, že proniknout k bezprostředním poznatkům o světě organizovaného zločinu je prakticky téměř nemožné. Prostředí je toliko zahaleno mlhou konspirace, nelegální aktivity jsou dokonale maskovány, konání je promyšleno tak, aby bylo právně nepostižitelné, pro případné zadržení jsou připraveny legendy, je mařeno vyšetřování, jsou zastrášováni svědci, případně je zorganizován útěk pachatele.

De lege ferenda se domnívám, jak je již patrné z celé mé práce, že organizovaný zločin bude spíše vzkvétat, než se ubírat do útlumu. Organizovaný zločin se bude pravděpodobně zvýšenou mírou zajímat o nelegální prospěch při zneužívání čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie. To se samozřejmě bude dít se získáním vlivu na instituce a samosprávy, které budou čerpání dotčených prostředků organizovat, čerpat a v neposlední řadě kontrolovat. Dále bude pokračovat další prohlubování vazeb na státní správu, celonárodní i komunální politiku a na specifické státní orgány (soudce, celníky, policisty). Prostředky získané z praní špinavých peněz budou využívány ke korupci těchto institucí a jejich představitelů. Organizovaný zločin bude více investovat do legální ekonomiky. Například v mezinárodním kontextu bych očekával větší a méně dohátatelný pohyb zboží, kapitálu a osob.

Rozhodně se nedomnívám, že při naplnění výše uvedených jevů a samotný vliv organizovaného zločinu na společenské dění i ekonomiku vyvolá odpor společnosti a narazí i na odpor v zahraničí. Pochybuji o tom, že začne být (konečně) potlačována aktivně korupce, protekce a že příslušné složky států začnou v souladu se svými předpisy a posláním plnit svoji nezávislou úlohu ve státě – z vedoucích funkcionářů budou vytlačováni vlivní lidé, podvodníci, zkorumpovaní jedinci dosazení za pomoci protekce atd.

I přes všechn pesimistický pohled na celou věc si dovolím nástin prostředků, které by měly být použity v boji proti organizovanému zločinu.

Česká republika je v první řadě povinna postupně sladit a vyvíjet příslušnou legislativu s evropskými a mezinárodními standardy. Je však nutné věnovat pozornost prosazování této legislativy v praxi.

Je nezbytné klást důraz na naplňování politických rozměrů mezinárodní bezpečnostní spolupráce. V evropském kontextu je nutné namísto neprostupných bariér budovat a vytvářet bezpečnostní systémy schopné propustit vše pozitivní, co světové dění přináší, a naopak eliminovat negativní prvky. Dále by mělo připadat v úvahu dobudování systému mnohostranných a dvoustranných smluv, a to jak s nejbližšími sousedy, tak i se zeměmi geograficky vzdálenými, se kterými jsme dnes propojeni vazbami organizovaného zločinu. Dále překonávání legislativních a procedurálních problémů, zejména v oblasti přímé vzájemné komunikace bezpečnostních složek jednotlivých států a výměny informací a v neposlední řadě též překonávání nedůvěry a časté neochoty ke spolupráci zástupců západních bezpečnostních složek vůči dalším středoevropským partnerům.

U Policie České republiky je třeba vychovávat a vzdělávat odborníky na problematiku organizovaného zločinu i řadové příslušníky bezpečnostních složek, zlepšovat technické a personální vybavení bezpečnostních složek. U justičních složek je třeba vzdělávat a vytvářet soudce, kteří by se specializovali na organizovaný zločin, urychlovat proces soudního řízení a využívat justičních (evropských) nástrojů zavedených pro potlačování organizovaného zločinu.

Organizovanou kriminalitu pocítují jako velice závažný problém. V době rušení hraničních bariér má zločin volnou cestu a je nezbytně nutné jej rozpoznat a omezit jeho šíření. Je nutno zefektivnit práci policie i státních zastupitelství a soudů. Investovat do těchto složek a dát jim plnou politickou podporu, aby mohly účinně zasahovat. Nezbytný je systém kontroly a odhalování korupce, bez níž se zločinci neobejdou. Složitým úkolem potom je ve spolupráci s bankovním sektorem odhalovat nelegálně nabitě peníze na kontech mafii.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

- [1.] BÍLKOVÁ, V., NOVÁKOVÁ, J., ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1.
- [2.] CEJP, M. *Druhy a formy činností organizovaného zločinu . dílčí studie výzkumu struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 74 s. ISBN 80-86008-10-X.
- [3.] CEJP, M. a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7338-078-6.
- [4.] CEJP, M. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 102 s. ISBN 978-80-7338-105-9.
- [5.] CEJP, M. a kol. *Organizovaný zločin v České republice III*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 177 s. ISBN 80-7338-027-7.
- [6.] CEJP, M., MAREŠOVÁ, A. a kol. *Kriminalita v roce 2006 : sborník statí pracovníků IKSP a časové řady vybraných ukazatelů kriminality*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. 113 s. ISBN 978-80-7338-067-0.
- [7.] CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2008. 812 s. ISBN 978-80-7357-348-5.
- [8.] HENDRYCH, D. a kol. *Právnícký slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 1459 s. ISBN 978-8074-000-59-1.
- [9.] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Kriminalita a trestní justice*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 138 s. ISBN 978-80-7338-062-5.
- [10.] JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif* . 1. vyd. Praha : Leges, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
- [11.] KAISER, G. *Kriminologie : úvod do základů*. 1. vyd. Praha C. H. Beck, 1994. 268 s. ISBN 80-7179-002-8.
- [12.] KONRÁD, Z., MUSIL, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
- [13.] MAREŠOVÁ, A. *Násilí uplatňované organizovanými skupinami a organizovaným zločinem*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 104 s. ISBN 80-7338-022-6.

- [14.] NETÍK, K., SCHEINOST, M. *Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 102 s. ISBN 978-80-7338-104-2.
- [15.] NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2004. 390 s. ISBN 80-7317-026-4.
- [16.] NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995. 219 s. ISBN 80-20604-72-3.
- [17.] NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-376-8.
- [18.] SCHEINOST, M. *Organizovaný zločin v dokumentech neapolské konference a v italském právu*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 260 s. ISBN 80-8600-809-6.
- [19.] SPOUSTOVÁ, I., VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. přeprac. vyd. Praha : proFem, 2008. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3.
- [20.] ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník : komentář, II. svazek*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. 1289-3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

Seznam ostatních zdrojů

- [1.] KOLEKTIV AUTORŮ. *Použití agenta jako operativně pátracího prostředku*. EPRAVO.cz – Sbíрка zákonů, judikatura, právo. 10. 1. 2002. Cit. 27. 3. 2011. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pouziti-agenta-jako-operativne-patraciho-prostredku-15604.html>
- [2.] NOŽINA, M. *Obtížný boj s mezinárodní organizovanou kriminalitou v ČR*. Praha : Ústav mezinárodní vztahů, 2004. 8. s.

Legislativní dokumenty

- [1.] Československo. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 65, s. 466-512.
- [2.] Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbíрка zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464.
- [3.] Československo. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů. In *Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 513-575..
- [4.] Česko. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbíрка zákonů České republiky*. 2008, částka 80, s. 3686-3712.

Seznam použitých právních předpisů, judikátů, acquis communautaire a dalších dokumentů

- [1.] Rozhodnutí NS 4/2001-T 108.
- [2.] Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011. (2007)
- [3.] Koncepce boje proti organizovanému zločinu. (2008)
- [4.] Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. (2000)
- [5.] Neapolská politická deklaráce a Celosvětový akční plán. (1994)
- [6.] Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu. (1990)
- [7.] Společný postup (Joint Action) Rady Evropské unie. (1998)
- [8.] Směrnice Rady ES č. 91/308/ES, o prevenci využívání finančního systému za účelem praní peněz. (1991)
- [9.] Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu. (1995)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Vybrané ukazatele organizovaného zločinu (počet stran : 3)

PŘÍLOHA I - VYBRANÉ UKAZATELE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Zdroj: CEJP, M. Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 102 s. ISBN 978-80-7338-105-9.

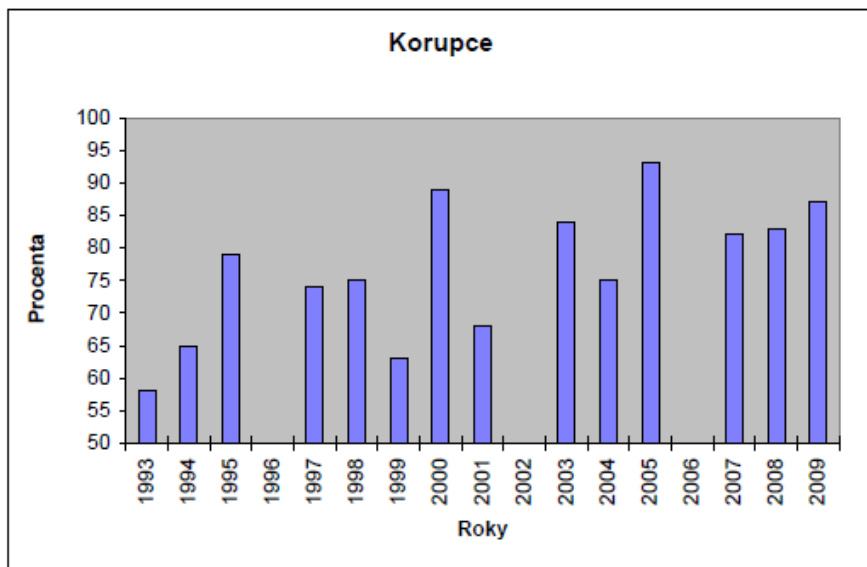
Podíl mužů a žen ve skupinách organizovaného zločinu (v %)

	2000 N=27	2003 N=19	2004 N=24	2005 N=28	2006 N=33	2007 N=17	2008 N=30	2009 N=30
Muži	85	85	85	84	87	88	87	89
Ženy	15	15	15	16	13	12	13	11
Celkem	100 %	100 %	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Odhad poměru mezinárodních a domácích skupin organizovaného zločinu v ČR

	1993 N=12	1994 N=17	1996 N=18	1997 N=31	1998 N=20	1999 N=27	2000 N=27	2001 N=31	2002 N=21	2003 N=19	2004 N=24	2005 N=28	2006 N=33	2007 N=17	2008 N=30	2009 N=30
Mezinárodní	-	30	20	25	27	31	28	24	28	30	30	21	24	30	28	29
(Součet mezinárodních.)	(53)	(61)	(47)	(53)	(55)	(60)	(55)	(53)	(54)	(58)	(56)	(46)	(50)	(59)	(52)	(55)
Smišené (více mezinárodních.)	-	31	27	28	28	29	27	29	26	28	26	25	26	29	24	26
Smišené (více domácích.)	-	21	20	24	20	20	21	20	23	18	23	24	26	19	22	19
(Součet domácích.)	(47)	(39)	(53)	(47)	(45)	(40)	(45)	(47)	(46)	(42)	(44)	(54)	(50)	(41)	(48)	(45)
Domácí	-	18	33	23	25	20	24	27	23	24	21	30	24	22	26	26
Celkem %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Míra rozšíření korupce související s organizovaným zločinem v letech 1993-2009

Míra zastoupení cizích národností v organizovaném zločinu na území ČR v roce 2009

Pořadí	Národnost	Index
1.	Vietnamci	216
2.	Ukrajinci	215
3.	Rusové	199
4.	Albánci/Kosovští Albánci	103
5.	Číňané	84
6.	Rumuni	47
7.	Bulhaři	45
8.	Slováci	36
9.-10.	Čečenci	28
	Nigerijci	28
11.	Dagestánci	25
12.	Poláci	20
13.	Chorvaté	18
14.	Palestinci	14
15.-16.	Srbové	12
	Izraelci	12
17.	Moldavané	11
18.	Maďaři	8
19.-20.	Arméni	7
	Arabové	7
21.-25.	Makedonci	6
	Turci	6
	Mongolové	6
	Holandané	6
	Němci	6
26.	Gruzinci	4
27.	Italové	3
28.	Litevci	2
29.	Iráčané	1

Pozn.: Experti mohli uvést deset možností (ve výzkumech z let 1993-2003 pouze šest).

Souhrnný index jsme stanovili tak, že počet respondentů, kteří uvedli příslušnou národnost na 1. místě byl násoben 10 x, na 2. místě 9 x atd. až na 10. místě 1 x.

Celkový index je pak součtem těchto násobků. Jeden bod uvedený v indexu např. znamená, že pouze jeden ze všech expertů uvedl příslušnou národnost na desátém místě.

Expertní odhad výskytu nejrozšířenějších forem činností organizovaného zločinu na území České republiky za rok 2009

Pořadí	Činnost	N=30	%
1.- 3.	krádeže aut	26	87
	praní špinavých peněz	26	87
.	korupce	26	87
4.- 5.	výroba, pašování a distribuce drog	25	83
	daňové, úvěrové, pojišťovací, směnečné podvody	25	83
6.	bankovní podvody	24	80
7.- 11.	zakládání podvodných a fiktivních firem	23	77
	podvody s platebními kartami	23	77
	organizování nelegální migrace	22	77
	padělání dokumentů	22	77
	zneužití počítače k trestné činnosti	22	77
12.- 16.	organizování prostituce a obchod se ženami	21	70
	nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret	21	70
	krádeže vloupáním (do bytů, chat, obchodů, skladů)	21	70
	celní podvody	21	70
	padělání šeků, peněz, mincí	21	70
17.	padělání CD a podobných nosičů	20	67
18.- 19.	krádeže uměleckých předmětů	19	63
	hazardní hry	19	63
20.- 22.	vymáhání dluhů na objednávku	18	60
	bankovní loupeže	18	60
	překupnictví odcizených předmětů	18	60
23.- 24.	obchodování s lidmi za účelem nucených prací	17	57
	vydírání a vybírání poplatků „za ochranu“	17	57
25.	vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení	16	53
26.- 27.	zneužití prostředků Evropské unie	15	50
	vraždy	15	50
28.	kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím	13	43
29.	mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami	12	40
30.	nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů	8	27
31.	obchodování s lidskými orgány	1	3